

Vyriausioji
tarnybinės etikos
komisija

VEIKLOS ATASKAITA

20

20

VTEK misija –
padėti asmenims,
kuriems taikomas VPIDĮ,
elgtis taip, kad
eidami tarnybines pareigas
jie pelnytų didesnę
visuomenės pasitikėjimą,
ir užtikrinti vykdomos lobistinės
veiklos viešumą bei skaidrumą

Komisijos uždaviniai

Interesų derinimas

Padėti asmenims deklaruoti privačius interesus ir juos derinti su viešaisiais interesais

Skaidri įtaka teisėkūrai

Užtikrinti, kad asmenys skaidriai darytų įtaką teisėkūrai

Tarnybinės etikos politika

Koordinuoti tarnybinės etikos politikos formavimą viešajame sektoriuje

Privačių interesų deklaravimas

Atlikti privačių interesų deklaravimo stebėseną, interesų konfliktų rizikos vertinimą ir valdymą, pažeidimų prevenciją viešajame sektoriuje

Korupcijos prevencija

Įgyvendinant KPĮ, užkirsti kelią atsirasti ir plisti korupcijai

Valstybės politikų etika

Įgyvendinant VPEK, padėti valstybės politikams viešajame gyvenime elgtis etiškai

5	Akcentai
8	2021 m. prioritetai
10	Prevencija
19	Lobizmas
24	Priežiūra
35	Partnerystė
39	Komanda
42	Santrumpos

**TURI
NYS**

AK

CEN

TAI

Įdiegtas PINREG

Po intensyvių baigiamųjų diegimo darbų 2021-01-04 pradėjo veikti VTEK Privačių interesų registras, kuris leidžia patogiau deklaruoti interesus ir kontroliuoti jų derinimą. Preliminarią deklaraciją sistema automatiškai užpildo tam tikrais duomenimis iš daugiau nei 10-ies valstybės registrų bei informacinių sistemų, o deklaruojančiam asmeniui lieka informaciją patikrinti, prireikus papildyti ir patvirtinti. Taip pat asmuo el. paštu gauna PINREG priminimą, kad atėjo laikas deklaruoti. Visa tai suteikia galimybę laiku ir tiksliai pateikti informaciją bei įgyvendinti interesų konfliktų prevenciją. PINREG sukurtas ES struktūrinių fondų lėšomis.

Įdiegtas SKAIDRIS

VTEK sukūrė ir įdiegė Skaidrių teisėkūros procesų informacinę sistemą, pradėjusią veikti 2021-01-04. Pasitelkdama pažangias informacines technologijas, VTEK modernizavo lobistinės veiklos priežiūrą ir pasirengė įgyvendinti nuo 2021-01-01 įsigaliojusį naują teisinį reguliavimą, apimantį lobistinę veiklą bei įtaką teisėkūrai. SKAIDRIS yra patogus įrankis lobistams, įtakdariams teisėkūrai ir su šiais asmenimis bendraujantiems viešojo sektoriaus atstovams. Suteikdamas galimybę greitai ir patogiai peržiūrėti aktualią informaciją, kas, ką ir dėl kokio teisės akto įtikinėjo, SKAIDRIS taip pat itin aktualus visuomenei ir žiniasklaidos atstovams.

Sukurta patogesnė informacinių išteklių prieiga

Komisija sukūrė naują – informatyvesnę ir patogesnę – savo interneto svetainę, kurioje pateikiama tiek visuomenei ir žiniasklaidai, tiek viešajam sektoriui ir teisėkūros procesuose dalyvaujantiems asmenims

aktuali informacija bei metodinė pagalba. Siekiant veiksmingai komunikuoti, išskirtos pagrindinės rubrikos, leidžiančios greičiau rasti reikiamus atsakymus: „Privačių interesų deklaravimas“, „Interesų derinimas“, „Lobistinė veikla ir įtaka teisėkūrai“, etc. Palengvinant paiešką, VTEK posėdžių aktualijos glaustai pateikiamos įvadiniame svetainės puslapyje, o šalia esančiame įvykių kalendoriuje nuolat atnaujinama informacija apie VTEK vykdomus mokymus, šaukiamus posėdžius bei vadovų susitikimus. Sukurta interaktyvi dažnai užduodamų klausimų skiltis, sudarytos sąlygos gauti naujienas bei informuoti Komisiją apie galimus pažeidimus, susisteminta teisinė bei administracinė informacija, supažindinama su VTEK istorija.

Aktyviai formuota tarnybinės ir lobistinės etikos politika

Komisija parengė keletą didelės apimties rekomendacijų, brėžiančių elgesio gaires naujojo teisinio reglamentavimo kontekste. „Rekomendacinėse gairėse dėl dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimų“ VTEK išskyrė tipines situacijas, su kuriomis gali susidurti viešojo sektoriaus atstovas, gaudamas dovaną ar paslaugą. Jose įtraukta daugiau nei dvidešimt hipotetinių pavyzdžių, susijusių ir su maitinimo ar apgyvendinimo paslaugomis bei kvietimais į renginius. „Rekomendacijose dėl apribojimų dirbti ir atstovavimo apribojimų įgyvendinimo“ VTEK detalizavo, kokiais atvejais pareigas valstybinėje tarnyboje nustoję eiti asmenys turi „atvėsti“, ir pabrėžė svarbiausius šio reikalavimo aspektus. „Rekomendacinės gairės dėl lobistinės veiklos ir įtakos teisėkūrai“ parengtos siekiant užtikrinti etiškos lobistų veiklos standartus, visuomenės informuotumą ir valdžios atstovų atskaitomybę. 2020 m. pradėtos rengti metodinės rekomendacijos dėl interesų konfliktų prevencijos savivaldybių tarybų narių veikloje ir buvo patvirtintos 2021-01-27.

Organizuoti nuotoliniai e. mokymai

Siekdama kelti viešojo sektoriaus atstovų kvalifikaciją atpažįstant interesų derinimo grėsmes ir skatinti skaidrią lobistinę veiklą, Komisija nuolat vykdė mokymus privačių interesų deklaravimo, interesų konfliktų vengimo, dovanų ir paslaugų priėmimo ribojimų, „atvėsimo“ baigus tarnybą ir lobistinės veiklos reguliavimo temomis. 2020 metų kovą paskelbus ekstremaliąją padėtį, o vėliau – karantiną, Komisija visus mokymus perkėlė į skaitmeninę erdvę ir nuo 2020-03-01, pasitelkdama vaizdo konferencijų programas, pradėjo asmenims organizuoti nuotolinius mokymus tarnybinės etikos, viešųjų ir privačių interesų derinimo bei lobizmo temomis.

Pasirengta įgyvendinti naująjį LVĮ ir TPĮ pakeitimus

VTEK aktyviai rengėsi įgyvendinti naująjį teisinį reguliavimą. Parengtos Prašymų įrašyti į lobistų sąrašą, skaidrių teisėkūros procesų deklaracijų ir asmens, kurio atžvilgiu vykdyta lobistinė veikla, deklaracijų pildymo ir pateikimo taisyklės bei Prašymų įrašyti į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą ir asmens, kuriam daryta įtaka dėl teisėkūros, deklaracijų pildymo ir pateikimo taisyklės, Juridinių asmenų LVĮ nuostatų pažeidimų protokolų, nutarimų ir kitų dokumentų surašymo bei pažeidimų bylų tvarkymo taisyklės bei Kriterijai, kuriais vadovaujantis ANK 126 str. 1 d. nurodytas administracinis nusižengimas laikomas mažai pavojingu. Parengtos Prašymų įrašyti į lobistų sąrašą ir lobisto pažymėjimų formos bei jų aprašas, Prašymų įrašyti į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą formos bei Deklaracijų formos: asmens, kurio atžvilgiu vykdyta lobistinė veikla, deklaracija; Skaidrių teisėkūros procesų deklaracija; asmens, kuriam daryta įtaka dėl teisėkūros, deklaracija.

Vykdyta aktyvi interesų derinimo priežiūra

2020-01-01 įsigaliojęs naujas teisinis reguliavimas gerokai pakeitė VTEK vykdomos interesų derinimo priežiūros uždavinius ir procedūras. Pavyzdžiui, VTEK suteikti įgaliojimai surinkti papildomus dokumentus bei informaciją iki nusprendžiant, ar pradėti tyrimą bei siųsti asmenims raginimus per nustatytą terminą pateikti, patikslinti arba papildyti privačių interesų deklaraciją. Ataskaitiniais metais VTEK išsiuntė 98 tokius raginimus, iš kurių didžiąją dalį – pagal gautus pranešimus. Ataskaitiniais metais išnagrinėjo 338 pranešimus dėl 563 asmenų galimų pažeidimų ir atliko 136 tyrimus. Palyginti su ankstesniais metais, matyti, jog 2020 m. dažniausiai vertintos aplinkybės dėl sprendimų, galbūt priimtų interesų konflikto situacijoje, o rečiau – dėl galimo privačių interesų deklaravimo nuostatų pažeidimo. Tai sietina su pasikeitusiu teisiniu reguliavimu.

VTEK veikė kaip privaloma išankstinio ginčų nagrinėjimo institucija

Nuo 2020-01-01 Komisija VTEKĮ numatytais atvejais veikė kaip privaloma išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teisme institucija. Pareiškėjas arba asmuo, dėl kurio veiktos institucijoje ar įstaigoje yra atliktas tyrimas ir priimtas sprendimas, šiuos sprendimus gali skųsti Komisijai, kuri vertina priimtų sprendimų teisėtumą ir pagrįstumą. Ataskaitiniais metais VTEK gavo 21 tokį skundą. Absoliuti dauguma jų – dėl savivaldybių tarybų Etikos komisijų sprendimų savivaldybių tarybų narių atžvilgiu. Vienas skundas – dėl valstybės institucijos vadovo priimto sprendimo. Išnagrinėta 12 skundų, 6 nepriimti, 3-jų nagrinėjimas perkeltas į 2021 metus.

2021 m.

PRIO

RITE

TAI

Tarnybinės etikos patarėjo žinių centras

VTEK planuoja sukurti interaktyvią platformą, skirtą tarnybinės etikos patarėjams. Tikslas – formuoti ir stiprinti institucijose bei įstaigose už VPIDĮ laikymosi kontrolę atsakingų tarnybinės etikos patarėjų tinklą. Platformoje jiems būtų sudarytos sąlygos tarpusavyje keistis veiklos aktualijomis, užmegzti ryšius, gauti VTEK mokymų medžiagą vaizdo klipų ir skaidrių pavidalu, užduoti klausimus VTEK darbuotojams.

Tarnybinės etikos mokymai 24/7

VTEK planuoja sukurti nuotolinių mokymų programą, kurios privalumas – prieiga prie mokymų medžiagos visą parą, septynias dienas per savaitę. Šiuos mokymus savo veikloje galės pritaikyti ir institucijose bei įstaigose už VPIDĮ laikymosi kontrolę atsakingi tarnybinės etikos patarėjai. Atsižvelgdama į EBPO rekomendacijas, VTEK sukurs testų, kurie padės periodiškai pasitikrinti tarnybinės etikos žinias.

Tarnybinės etikos lygmuo

VTEK planuoja sukurti įverčių sistemą, padėsiančią nustatyti tarnybinės etikos lygmenį, pasiektą šalies viešojo sektoriaus institucijose ir įstaigose. Šis vidaus kontrolės mechanizmas leistų pasitikrinti atitiktį galiojantiems teisiniams reikalavimams bei nustatyti, kokių veiksmų reikėtų imtis ateityje, siekiant tinkamo viešųjų ir privačių interesų derinimo bei skaidrios lobistinės veiklos. Sistema galėtų naudotis ne tik institucijų, įstaigų vadovai ar jų įgalioti asmenys, atsakydami į pateiktus klausimus arba atlikdami tam tikras užduotis, bet ir visuomenės atstovai, norintys įsivertinti žinias tarnybinės etikos srityje. Įrankis neskirtas reitingavimui. Tikslas – suteikti pagalbą įgyvendinant VPIDĮ ir kitus teisės aktus.

VPIDĮ ir LVĮ priežiūra

VTEK planuoja ir toliau užtikrinti nuoseklią interesų derinimo ir lobistinės veiklos priežiūrą, įgyvendindama jai numatytas kontrolės funkcijas interesų derinimo, išankstinio ginčų nagrinėjimo bei lobistinės veiklos srityse.

Pagalba savivaldybių tarybų Etikos komisijoms

Be nuolat teikiamos pagalbos, VTEK planuoja parengti ir naujas metodines rekomendacijas savivaldybių tarybų Etikos komisijoms, siekdama padėti joms tinkamai įforminti priimamus sprendimus. Taip pat ketinama teikti papildomų rekomendacijų dėl šių Etikos komisijų atlikus tyrimus priimamų sprendimų pagrįstumo bei išsamumo.

Pagalba kontrolės subjektams

VTEK planuoja pateikti nuomonę dėl kriterijų, pagal kuriuos būtų vertinama, ar asmuo realizavo savo privatų interesą ir šiurkščiai pažeidė VPIDĮ, taip pat parengti ir pateikti rekomendacijas dėl VPIDĮ ir LVĮ nuostatų laikymosi kontrolės vykdymo.

Mokymai lobistinės veiklos ir įtakos teisėkūrai klausimais

Atnaujinusi mokymų programą ir siekdama užtikrinti skaidrią teisėkūrą, VTEK tęs mokymus dėl naujojo teisinio reglamentavimo tiek privačiam, tiek viešajam sektoriams bei registruotiems lobistams.

**PRE
VEN
CIJA**

Metodinė pagalba

Per metus į Komisiją, prašydami nuomonės įvairiais VPIDJ reikalavimų taikymo klausimais, kreipėsi daugiau nei 460 asmenų. Tai sietina ir su klausimais, kylančiais įgyvendinant naująją VPIDJ redakciją, įsigaliojusią 2020 metų pradžioje. Taip pat galima daryti išvadą, kad poreikis laikytis etikos standartų valstybinėje tarnyboje vis labiau tampa neatskiriama valstybės valdymo sistemos dalyvių veiklos dalimi.

Dauguma atvejų nuomonės prašyta siekiant išvengti interesų konfliktų dėl papildomos veiklos, kito darbo arba artimųjų darbo toje pačioje institucijoje.

Dalis paklausimų gauti iš savivaldybių tarybų narių. Juose prašyta pateikti Komisijos nuomonę:

- dėl fizinių asmenų, galinčių kelti interesų konfliktą;
- dėl interesų konflikto grėsmės rengiant, svarstant ar priimant

sprendimus, susijusius su viešosiomis paslaugomis;

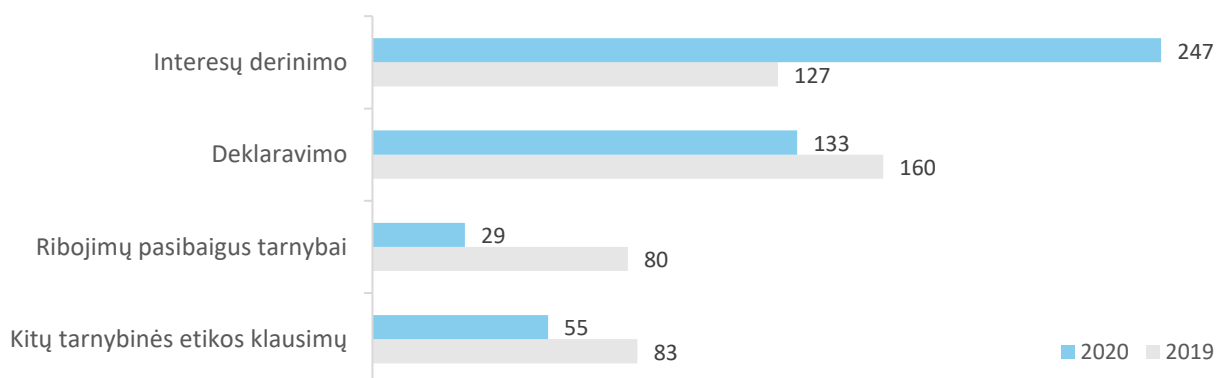
- dėl interesų konflikto grėsmės rengiant, svarstant ar priimant sprendimus patvirtinti savivaldybės įstaigų paslaugų teikimo tvarkos aprašus, veiklos nuostatus, reglamentus.

„Atvėsimo“ laikotarpis

Ribojimai dirbti

Iki 2020-07-11 galiojusioje VPIDJ redakcijoje valstybinėje tarnyboje dirbančiam asmeniui apribojimai dirbti pagal 15 straipsnį buvo taikomi ir tuo atveju, jei jo tarnybinės funkcijos buvo susijusios su juridinio asmens priežiūra ar kontrole, nors minėtasis asmuo per visą tarnybos laiką jame neatliko jokių aktyvių veiksmų. Taigi valstybinėje tarnyboje dirbantiems asmenims buvo taikomi vieno metų apribojimai dirbti juridiniuose asmenyse, su kurių priežiūra ar kontrole buvo susijusios tarnybinės funkcijos. Neatsižvelgiant į konkrečius jų veiksmus, o tik

Prašyta nuomonių dėl:

j jiems priskirtas tarnybines funkcijas, 2020 m. liepos 11 d. įsigaliojus VPIDĮ nuostatų, nustatančių apribojimus dirbti, pakeitimams, susiaurėjo tokių ribojimų taikymo sritis. Pagal VPIDĮ 15 straipsnio nuostatas, asmuo, kuris eidamas valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens pareigas, per paskutinius vienus darbo metus tiesiogiai rengė, svarstė ar priėmė sprendimus, susijusius su juridinio asmens (nepaisant jo teisinės formos ir nuosavybės) veiklos priežiūra ar kontrole, arba sprendimus, kuriais šiam juridiniam asmeniui buvo skirta lėšų iš Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybių biudžetų ir pinigų fondų, ar kitus su turtu susijusius sprendimus, baigęs eiti šias savo pareigas vienus metus negali eiti pareigų minėtojo straipsnio apibrėžtį atitinkančiame juridiniame asmenyje, jeigu kituose įstatymuose nenustatyta kitaip. Taigi įstatymo ribojimai taikomi asmenims, kurie per paskutinius metus rengė, svarstė ar priėmė sprendimus, susijusius su juridinio asmens, kuriame jie ketina įsidarbinti, veiklos priežiūra ar kontrole, taip pat sprendimus, kuriais šiam juridiniam asmeniui buvo skirta lėšų, ar sprendimus, susijusius su turtu.

Be to, 2020-07-11 pasikeitus VPIDĮ 18 straipsnio nuostatomis, atsirado reali galimybė Komisijai taikyti apribojimų dirbti išimtis. Komisija per beveik pusę metų, be įvairių bendro pobūdžio paklausimų dėl VPIDĮ 15 straipsnio taikymo, gavo tris asmenų prašymus taikyti apribojimų dirbti išimtis. Vienu atveju tai buvo prašymas priimti sprendimą taikyti apribojimų išimtį įsidarbinti konkrečioje įmonėje į bet kurias pareigas.

Nagrinėdama šį atvejį Komisija paprašė nurodyti konkrečias pareigas, kurias siekiama užimti. Asmeniui nepatikslinus prašymo, Komisija sprendimo nepriėmė. Kitais dviem atvejais Komisija įvertinusi aplinkybių visumą, priėmė sprendimus atsisakyti taikyti apribojimų išimtis.

Vienas atsisakymas taikyti apribojimų dirbti išimtis motyvuotas tuo, kad asmuo, vizuodamas įsakymus, kuriais juridiniam asmeniui, kuriame ketino įsidarbinti, buvo nustatyti tam tikri veiklos tikslai, uždaviniai ir priemonės tikslams įgyvendinti, paskirti asmenys, atsakingi už minėtųjų priemonių koordinavimą, planavimą ir įgyvendinimą, tvirtinama šio juridinio asmens struktūra, nustatomas didžiausias darbuotojų skaičius, pavedama atlikti patikrinimo veiksmus, patvirtinamas rekomendacijų įgyvendinimo planas, taip pat pasirašyti sprendimai, pagal kuriuos juridinio asmens veiklai skirti biudžeto asignavimai (lėšos). Tokių sprendimų per pastaruosius darbo metus asmuo priėmė (dalyvavo priimant) per 60.

**TAIKYTI IŠIMTIS
DĖL APRIBOJIMŲ
DIRBTI PRAŠĖ
TRYŠ
ASMENYS**

Kitu atveju pagrindiniai argumentai atsisakyti taikyti apribojimų dirbti išimtį buvo:

- dalyvavimas skiriant lėšas įmonei, kurioje ketino įsidarbinti;
- asmens eitos vienos iš svarbiausių pareigos institucijoje;
- konkursą organizavo šio asmens darbovietė.

Komisijos nuomone, asmens įsidarbinimas jo darbovietei pavaldžios įmonės vadovu keltų pagrįstų abejonių, ar toks įsidarbinimas neprieštarautų VPIDĮ paskirčiai – užtikrinti, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešiesiems interesams.

Atstovavimo apribojimai

Atstovavimo apribojimų nuostatos per 2020 metus nekito. Asmenys teiravosi dėl atstovavimo apribojimų taikymo pakeitus darbovietę, bet išlaikius valstybinėje tarnyboje dirbančio asmens statusą, taip pat dėl apribojimų apimties, jei asmens buvusi darbovietė priklauso įstaigų sistemai. Pastarasis atvejis ypač aktualus advokatūrai – buvę prokurorai, teisėjai, nustoję dirbti šiose įstaigose ir tapę advokatais, vienus metus neturi teisės atstovauti fiziniams ar juridiniams asmenims bet kurioje buvusios darbovietės įstaigų sistemos įstaigoje. Tokio pobūdžio paklausimai paskatino Komisiją parengti rekomendacijas dėl „atvėsimo“ laikotarpio apribojimų.

Rekomendacijos dėl tarnybinės etikos politikos formavimo

2020 metais Komisija parengė dvi dideles apimties rekomendacijas „Dėl apribojimų dirbti ir atstovavimo apribojimų įgyvendinimo“ bei Rekomendacines gaires dėl dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimų.

Manytina, kad įvardytos rekomendacijos dėl savo praktinio, taikomojo pobūdžio gali būti naudingos kaip pagalba deklaruojantiems asmenims praktikoje įgyvendinant Komisijos kompetencijai priskiriamų teisės aktų normas.

Dėl ribojimų baigus tarnybą

Įvertinusi tai, kad nuo 2020-07-11 įsigaliojo VPIDĮ 15 straipsnio pakeitimai, nustatantys įsidarbinimo apribojimus, atsižvelgdama į tai, kad valstybinėje tarnyboje dirbantiems asmenims dažnai kyla klausimų dėl VPIDĮ 15 ir 17 straipsniuose įtvirtintų apribojimų dirbti bei atstovavimo apribojimų taikymo, Komisija pateikė išsamią nuomonę dėl VPIDĮ 15 straipsnio nuostatų įgyvendinimo ir VPIDĮ 17 straipsnyje nustatytų atstovavimo apribojimų taikymo bei šiame Įstatymo straipsnyje nustatytų apribojimų taikymo išimčių. Be to, aptarta ribojimų pasibaigus tarnybai tarptautinė praktika.

Dėl dovanų ir paslaugų priėmimo ribojimų

Rekomendacines gaires dėl dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimų VTEK parengė

įsigaliojus naujoms VPIDĮ nuostatomis šiuo klausimu.

Gairėse VTEK sudarė lentelę „D-O-V-A-N-O-S“, išskirdama tipines situacijas, su kuriomis, gaudamas dovaną ar paslaugą, viešajame sektoriuje dirbantis asmuo gali susidurti dėl savo tarnybinės padėties (statuso) arba kaip privatus asmuo. Siekiant padėti susiorientuoti taip pat įtraukta daugiau nei dvidešimt bendro pobūdžio situacijų pavyzdžių iš hipotetinių viešojo sektoriaus atstovų veiklos. Šios situacijos susijusios ne tik su dovanomis, bet ir su maitinimo ar apgyvendinimo paslaugomis bei kvietimais į renginius.

Komisija akcentavo, kad, atlikdami įstatymuose ar kituose teisės aktuose nustatytas funkcijas, viešojo sektoriaus atstovai gauna už tai darbo užmokestį, todėl papildomas atsiskaitymas yra neteisėtas ir draudžiamas. Jei siūloma neleistina dovana, viešojo sektoriaus darbuotojas privalo jos mandagiai atsisakyti. Draudimas priimti dovanas įtvirtintas ir LVĮ, kurio vykdymą prižiūri VTEK. Šis teisės aktas draudžia asmeniui, kuriam lobistine veikla siekiama daryti įtaką, iš lobistų priimti dovanas ar kitokį atlygį.

Šios gairės parengtos vadovaujantis VPIDĮ nuostatomis, išanalizavus aukščiausiems skaidrumo standartams pritariančių tarptautinių organizacijų bei institucijų – tokių kaip EBPO, GRECO, Europos Komisija – bei užsienio šalių praktiką bei atlikus visapusišką dovanų problematikos valstybinėje tarnyboje analizę. Rengdama gaires, VTEK įvertino ir

STT, Teisingumo ministerijos bei Europos Komisijos atstovybės Lietuvoje nuomonę ribojimų priimti dovanas ar paslaugas klausimais.

Pagalba savivaldybių taryboms

Išanalizavusi iš savivaldybių tarybų narių gautus paklausimus, atsižvelgdama į išskirtinę savivaldybių tarybų veiklos skaidrumo užtikrinimo svarbą, Komisija 2020 metų pabaigoje pradėjo rengti metodines rekomendacijas, skirtas interesų konfliktų prevencijai savivaldybių tarybų narių veikloje.

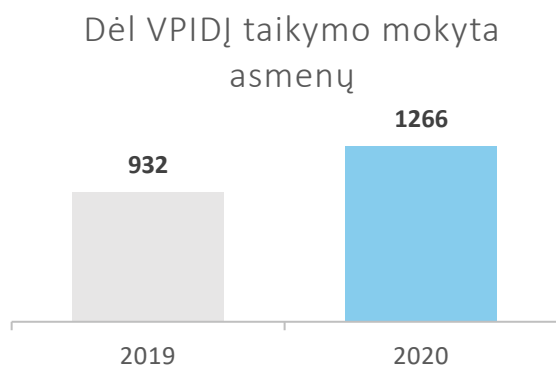
Gairėse siekiama išskirti situacijas, kuriose valstybės politikams dažniausiai kyla abejonių dėl interesų konflikto grėsmės, ir pateikti VTEK nuomonę dėl tinkamo interesų konflikto valdymo rengiant, svarstant ar priimant sprendimus savivaldybės taryboje. Taip pat pateikiama apibendrinta LVAT praktika vertinant VPIDĮ nuostatų pažeidimus savivaldybių tarybų narių veikloje.

Švietimas

Siekdama kelti institucijų ir įstaigų vadovų bei asmenų, atsakingų už VPIDĮ nuostatų vykdymo priežiūrą ir kontrolę, kvalifikaciją,

**MOKYMAI
PERKELTI
Į SKAITMENINĘ
ERDVĘ**

padėti jiems atpažinti ir vertinti elgesio, prieštaraujančio VPIDĮ nuostatomis, grėsmes, Komisija nuolat rengia mokymus viešųjų ir privačių interesų derinimo ir tarnybinės etikos temomis.

Ataskaitinių metų pradžioje Komisija organizavo mokymus tarnybinės etikos ir interesų derinimo temomis tiek savo administracinėse patalpose, tiek kitose institucijose bei įstaigose. 2020 metų kovo mėnesį paskelbus ekstremaliąją padėtį, o vėliau – karantiną, Komisija visus mokymus perkėlė į skaitmeninę erdvę ir nuo 2020-03-01, pasitelkdama vaizdo konferencijų programas, pradėjo asmenims organizuoti nuotolinius mokymus tarnybinės etikos bei viešųjų ir privačių interesų derinimo temomis.

Mokymų metu pabrėžiama tarnybinės etikos svarba kuriant pasitikėjimą institucija ar įstaiga, jos priimamais sprendimais bei valdžia, aptariamais tinkamo elgesio modeliais ir priemonėmis, užtikrinančios viešųjų interesų viršenybę priimant sprendimus. Taip pat išsamiai nagrinėjamos interesų konfliktų rizikos, jų valdymo priemonės, atstovavimo ir dovanų priėmimo ribojimai, „atvėsimo“ laikotarpis bei VPIDĮ nustatytos institucijų ir

įstaigų vadovų arba jų įgaliotų asmenų pareigos užtikrinti tinkamą VPIDĮ nuostatų kontrolę bei priežiūrą atlikimo patirtis.

Ataskaitiniais metais mokymų metu dalyviai aktyviai diskutavo jiems aktualiomis temomis, aptarė savo veikloje buvusias praktines situacijas. Mokymuose dalyvavo ministerijų, ministerijoms pavaldžių institucijų, įstaigų ir įmonių, savivaldybių tarybų Etikos komisijų, Valstybės kontrolės atstovai, savivaldybių kontrolieriai ir kiti viešojo sektoriaus atstovai. 2020 metais mokymuose dalyvavo 1266 asmenys, iš kurių 846 – nuotoliniu būdu.

Pareigybių derinimas

2020-01-01, įsigaliojus naujai VPIDĮ redakcijai, viešojo sektoriaus subjektų vadovams suteikta teisė, prieš tai suderinus su VTEK, įtraukti darbuotojus į deklaruojančių asmenų sąrašą, nors pastariesiems VPIDĮ tiesiogiai nenustato pareigos deklaruoti privačių interesų bei laikytis kitų VPIDĮ nustatytų pareigų. Šia teise vadovai aktyviai naudojosi ir per metus pateikė Komisijai derinti 712 pareigybių, kurias, jų manymu, einantiems asmenims tikslinga deklaruoti privačius interesus bei laikytis VPIDĮ 11 ir 13 straipsnių reikalavimų.

Asmenų tikrinimai

VTEK, vykdydama KPĮ nuostatas ir atsižvelgdama į gautus prašymus, pateikė turimą informaciją apie pareigas valstybinėje tarnyboje siekiančių eiti asmenų padarytus

VPIDĮ ir LVĮ nuostatų pažeidimus. Ataskaitiniais metais VTEK pateikė informaciją dėl 2 650 asmenų STT, Kalėjimų departamentui, Valstybės sienos apsaugos tarnybai, Muitinės departamentui bei Vadovybės apsaugos departamentui.

Privačių interesų deklaravimas

Nuo 2020-01-01, įsigaliojus naujos redakcijos VPIDĮ, pasikeitė privačių interesų deklaravimo bei viešinimo tvarka.

Ataskaitiniais metais visų deklaruojančių asmenų (išskyrus vykdančių žvalgybą, kontržvalgybą, kriminalinę žvalgybą, taip pat profesinės karo tarnybos karių bei asmenų, kurių duomenys įslaptinti įstatymų nustatyta tvarka) aktualios privačių interesų deklaracijos tapo viešos. Iki tol deklaracijų duomenis VTEK viešino pagal VPIDĮ įvardytų konkrečių pareigybių sąrašą. Šie asmenys sudarė apie 40 proc. visų deklaravimo pareigą turinčių asmenų.

Keitėsi deklaruotini duomenys

Ataskaitiniais metais deklaruojant labiau pabrėžiamos aplinkybės, kurios gali sukelti viešųjų ir privačių interesų konfliktą einant pareigas. Deklaraciją, kaip ir ankstesniais metais, sudarė dviejų rūšių duomenys: nurodomi visada ir nurodomi tais atvejais, kai jie gali sukelti interesų konfliktą atliekant pareigas, tačiau pirmosios rūšies deklaruotinių duomenų sumažėjo, o antrosios – padaugėjo.

Deklaruojantieji pagal senąją tvarką privalėjo nurodyti konkretų sąrašą savo ir sutuoktinio, sugyventinio ar partnerio duomenų, nevertindami, ar jie kelia interesų konfliktą, ar ne. Iš tokių duomenų išliko darbovietės ir pareigos, o ryšius su juridiniais asmenimis privalu deklaruoti tik tuos, kurių veiklai deklaruojantysis bei jo ar jos sutuoktinis, sugyventinis ar partneris gali daryti lemiamą įtaką akcijų suteikiamais balsais ar turimomis dalyvio teisėmis.

Visą kitą deklaracijos dalį nuo 2020-01-01 sudaro duomenys, kuriuos nurodyti reikia tik tais atvejais, jei jie laikytini deklaruojančiojo privatu interesu. Į šią kategoriją patenka ir sandoriai, kylantys iš vykdomos individualios veiklos. Tačiau paties fakto, jog vykdoma tokia veikla, nuo 2020 m. deklaruoti nebereikia.

Tarp privatų interesą galinčių sudaryti duomenų – ir informacija, ar deklaruojantysis arba jo artimieji yra juridinio asmens dalyviai. Tokiu atveju taip pat reikia nurodyti, ar šis juridinis asmuo dalyvauja viešuosiuose pirkimuose arba projektuose (finansuojamuose Europos Sąjungos, tarptautinių organizacijų ar užsienio valstybių), arba Lietuvos vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai projektuose, jei jie įgyvendinami deklaruojančiojo darbovietėje ar jai pavaldžiam juridiniame asmenyje.

Privatų interesą galintis sudaryti duomuo – ir deklaruojančiojo ar jo artimųjų narystė ar (ir) einamos pareigos juridiniuose asmenyse. Deklaravimo išimtis šiuo atveju, kaip ir

anksčiau, taikoma politinėms partijoms ir profesinėms sąjungoms. Iki 2020 m. šiuos duomenis reikėjo deklaruoti nepriklausomai nuo to, ar jie sudaro asmens privatų interesą, t. y., ar jie atspindi deklaruojančiojo moralinę skolą, įsipareigojimą ar suinteresuotumą nauda atliekant tarnybines pareigas.

Dar vienas deklaruotinas duomuo, jei jį galima įvardyti kaip deklaruojančiojo privatų interesą, apima ne tik deklaruojančiojo ir jo artimųjų duomenis, bet ir kitų asmenų duomenis. Išimtis, leidžiančios nedeklaruoti su artimaisiais susijusių duomenų, pagal 2020 m. įsigaliojusią tvarką taikomos tik vieninteliu atveju – kai deklaruojantysis šių aplinkybių objektyviai negali žinoti.

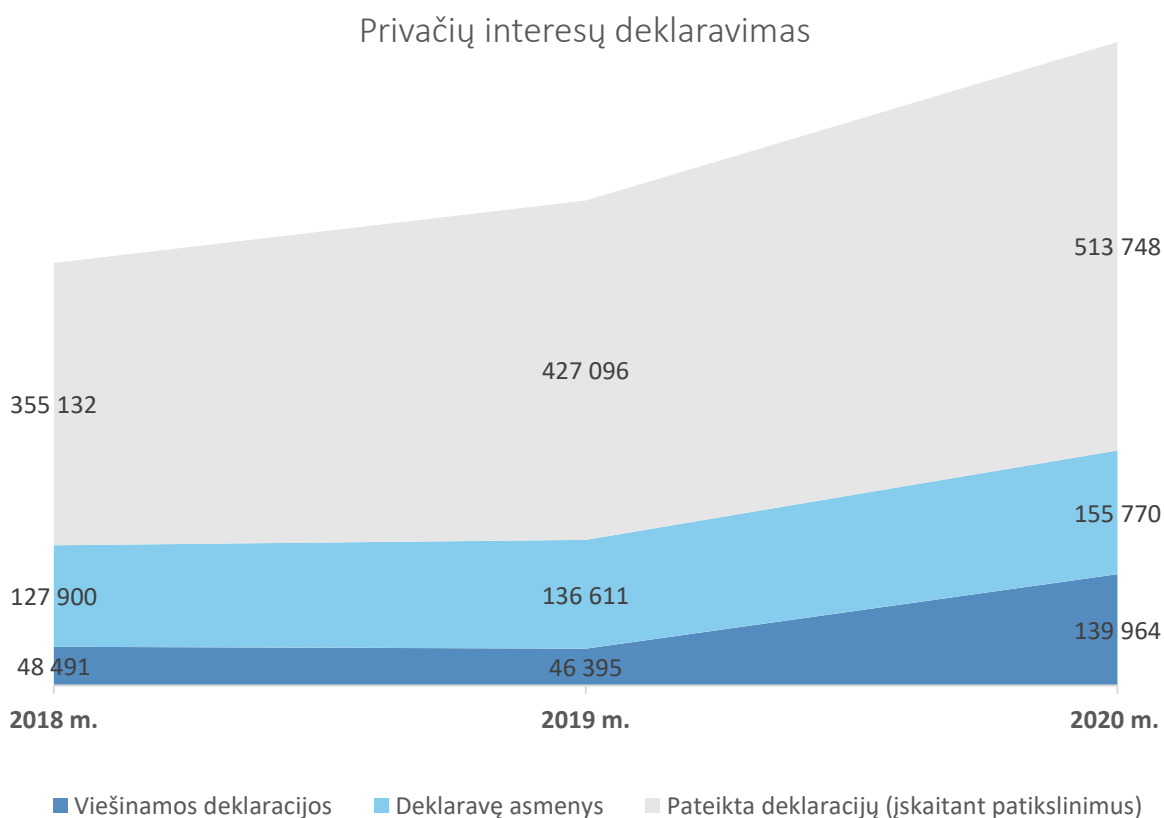
Įsigaliojus naujiems deklaravimo reikalavimams, VTEK rekomendavo deklaruojantiems peržiūrėti paskutinę teiktą deklaraciją ir ją papildyti galbūt nedeklaruotais duomenimis bei įvertinti, ar

jau deklaruoti duomenys sudaro asmens privatų interesą – pavyzdžiui, sandoriai, kurie iki šiol privalėjo būti deklaruojami nepriklausomai nuo to, ar jie gali kelti interesų konfliktą.

PINREG – Privačių interesų registras

2020 m. Komisijoje vyko intensyvūs diegimo darbai, o nuo 2021-01-04 pradėjo veikti PINREG, kuriam veikiant deklaravimas tapo paprastesnis, o interesų derinimo kontrolė – patogesnė. PINREG daugeliu atveju siunčia asmenims pranešimus apie poreikį pateikti, papildyti ar patikslinti deklaraciją. PINREG sukurtas ES struktūrinių fondų lėšomis.

Anksčiau deklaruotinus duomenis reikėjo pildyti arba iš atminties, arba prieš akis turint dokumentus su reikalinga informacija, o ataskaitiniais metais pabaigtas diegti PINREG didžiąją dalį tokių duomenų – ryšius su

juridiniai asmenimis, kai kuriuos sandorius, darbovietes – į deklaraciją automatiškai surenka iš daugiau nei 10-ies įvairių valstybės registru ir informacinių sistemų. Šios informacijos pagrindu generuojama preliminarinė deklaracija, kurią deklaruojuojantysis turi tik patikrinti, jei reikia – papildyti ir pateikti. Be to, PINREG gali elektroniniu paštu pranešti, kad laikas deklaraciją pateikti ar patikslinti.

Iki šiol daug klausimų keldavo ir deklaracijos forma, kurioje susigaudyti buvo gana sudėtinga, – jos nebeliko. Susiorientuoti padeda elektroninis vedlys, kuris lydi deklaruojuojantįjį kiekviename iš šešių deklaracijos teikimo žingsnių. Deklaruojama atsakant į sistemos pateikiamus klausimus apie turimus ryšius su juridiniais ar fizinių asmenimis.

Ataskaitiniais metais pabaigtas kurti PINREG padės užtikrinti interesų konfliktų prevenciją atitinkamose įstaigose, nes privačių interesų deklaracijų duomenys yra daug tikslesni, o dėl siunčiamų priminimų deklaravimo procesas vyksta neveluojant. Paprastesnė ir kontrolė: VTEK gali patikrinti, kokius duomenis asmuo pasirinko įtraukti į deklaraciją, o kokių – ne, prireikus siųsti raginimus deklaruoti.

The screenshot shows a web interface for searching declarations. On the left is a sidebar menu with categories: 'Visuomenei' (containing 'Ieškoti deklaracijos', 'Ieškoti VTEK sprendimų', 'Pranešti apie pažeidimą'), 'Deklaruojantiems' (containing 'Teikti deklaraciją'), 'Įstaigų vadovams' (containing 'Tvarkyti įstaigos informaciją'), and 'Savivaldybių tarybų etikos komisijų nariams' (containing 'Įkelti sprendimus'). The main area is titled 'Ieškoti deklaracijos' and contains several input fields: 'Vardas', 'Pavardė', 'Darbovietės juridinio asmens kodas', 'Pagrindinių pareigų pobūdis' (a dropdown menu), 'Kitų pareigų pobūdis' (a dropdown menu), and 'Ieškomas žodis'. At the bottom, there is a checkbox labeled 'Pastarąjį mėnesį teiktos deklaracijos' and two buttons: 'IEŠKOTI' and 'VALYTI'.

The screenshot displays the 'Deklaracijos pildymas' (Declaration completion) module. On the left, a sidebar titled 'Deklaravimo etapai' (Declaration steps) shows a sequence of six steps: 1. 'Mano ir sutuoktinio informacija' (highlighted), 2. 'Mano darbovietės', 3. 'Sutuoktinio darbovietės', 4. 'Ryšiai su juridiniais asmenimis', 5. 'Ryšiai sudarius sandorius', and 6. 'Kiti duomenys'. The main content area is for step 1, titled '1 Mano ir sutuoktinio, sugyventinio ar partnerio duomenys'. It includes a text block explaining that the declarant must provide data about themselves and their spouse, cohabitant, or partner, citing the relevant law article. Below this are two sections: 'Asmeniniai duomenys' (Personal data) with input fields for 'Vardas' (First name) and 'Pavardė' (Surname), and 'Sutuoktinio, sugyventinio ar partnerio duomenys' (Spouse, cohabitant, or partner data). This second section includes a question 'Ar turite sutuoktinį, sugyventinį ar partnerį?' with radio buttons for 'Taip' (Yes) and 'Ne' (No), followed by another question 'Ar sutuoktinis, sugyventinis ar partneris yra registruotas Lietuvos Respublikoje?' with similar radio buttons. Below these are input fields for the spouse's 'Vardas' and 'Pavardė'. At the bottom, there is a section 'Deklaracija teikiama dėl:' (Declaration is submitted for:) with checkboxes for 'Dalyvavimo pirkimų procedūrose' and 'Einamų atitinkamų pareigų viešajame sektoriuje' (the latter is checked). A note states: 'Jei deklaruoti reikia dėl abiejų priežasčių, būtina pažymėti abi.' (If declaring is required for both reasons, it is necessary to mark both). At the very bottom are three buttons: 'Išeiti neišsaugant' (Exit without saving), 'Išsaugoti kaip juodrašį' (Save as draft), and 'Tęsti pildymą' (Continue filling out).

PINREG. Deklaracijos pildymo modulis.

LO

BIZ

MAS

Pasirengimas įgyvendinti naująjį reglamentavimą

2020-06-26 Seimas priėmė naujos redakcijos LVĮ bei TPĮ pakeitimus. Tikslas – užtikrinti lobistinės veiklos viešumą ir skaidrumą, užkirsti kelią neteisėtai lobistinei veiklai. Pokyčiai įsigaliojo nuo 2021-01-01.

Akcentai:

- deklaruoti lobistinę veiklą turi ne tik lobistai, bet ir lobistinę įtaką patyrę asmenys (asmeniškai iš lobisto gavę pasiūlymą dėl konkrečių teisės akto nuostatų);
- VTEK gali kryžmiškai sugretinti deklaracijas ir prireikus imtis prevencinių veiksmų;
- lobistu gali tapti ne tik fizinis, bet ir juridinis asmuo.

Asmenys, kuriems netaikomas LVĮ, gali pagal TPĮ savanoriškai įsirašyti į darančių įtaką teisėkūrai asmenų sąrašą. Įregistruotieji gali gauti informaciją iš institucijų apie jų rengiamus teisės aktų projektus pagal prašyme nurodytas teisinio reguliavimo sritis. Įtakdariai teisėkūrai turi deklaruoti savo vykdomą veiklą kartą per metus. Deklaracijos nepateikęs ir į VTEK perspėjimą nesureagavęs asmuo braukimas iš minėtojo sąrašo.

Naujuoju lobistinės veiklos deklaravimu siekiama:

- didinti supratimą, kad skaidri lobistinė veikla yra teigiamas ir skatintinas

reiškinys, padedantis priimti geresnius sprendimus, o diskusija su lobistine veiklą vykdančiais asmenimis – įprasta darbo dalis;

- skatinti deklaruoti lobistinės veiklos atvejus kryžmiškai siekiant skaidrumo;
- pateikti visą informaciją apie konkrečią lobistinę veiklą vienoje platformoje (nepaisant to, ar atskiros organizacijos tai viešina savo tinklalapiuose);
- suteikti galimybę lobistams parodyti konkrečius savo veiklos rezultatus.

VTEK parengė Prašymų įrašyti į lobistų sąrašą, skaidrių teisėkūros procesų deklaracijų ir asmens, kurio atžvilgiu vykdyta lobistinė veikla, deklaracijų pildymo ir pateikimo taisykles, Prašymų įrašyti į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą ir asmens, kuriam daryta įtaka dėl teisėkūros, deklaracijų pildymo ir pateikimo taisykles, Juridinių asmenų LVĮ nuostatų pažeidimų protokolų, nutarimų ir kitų dokumentų surašymo bei pažeidimų bylų tvarkymo taisykles, Kriterijus, kuriais vadovaujantis ANK 126 str. 1 d. nurodytas administracinis nusižengimas laikomas mažai pavojingu. Parengtos Prašymų

ĮTAKDARIU
TEISĖKŪRAI
GALIMA TAPTI
SAVANORIŠKAI

įrašyti į lobistų sąrašą ir lobisto pažymėjimų formos bei jų aprašas, Prašymų įrašyti į asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą ir deklaracijų formos: asmens, kurio atžvilgiu vykdyta lobistinė veikla, deklaracijos; Skaidrių teisėkūros procesų deklaracijos; asmens, kuriam daryta įtaka dėl teisėkūros, deklaracijos.

Registruoti lobistai

2020 metų pabaigoje lobistų sąrašė buvo 122 fiziniai asmenys. Iš jų aktyvią veiklą vykdė 30 registruotų lobistų.

122 lobistai

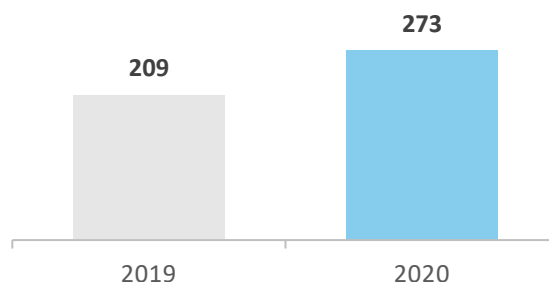
**30 iš jų
veikė aktyviai**

**dažniausiai įtikinėjo
farmacijos,
alternatyvių degalų,
žemės naudojimo,
azartinių lošimų
srityse**

Jie intensyviausiai veikė dėl Farmacijos įstatymo, Alternatyvių degalų įstatymo, Žemės įstatymo bei Azartinių lošimų įstatymo tobulinimo.

LVĮ nuostatų kontekste svarbu, kad vykdoma konkreti lobistinė veikla būtų atskleista visuomenei.

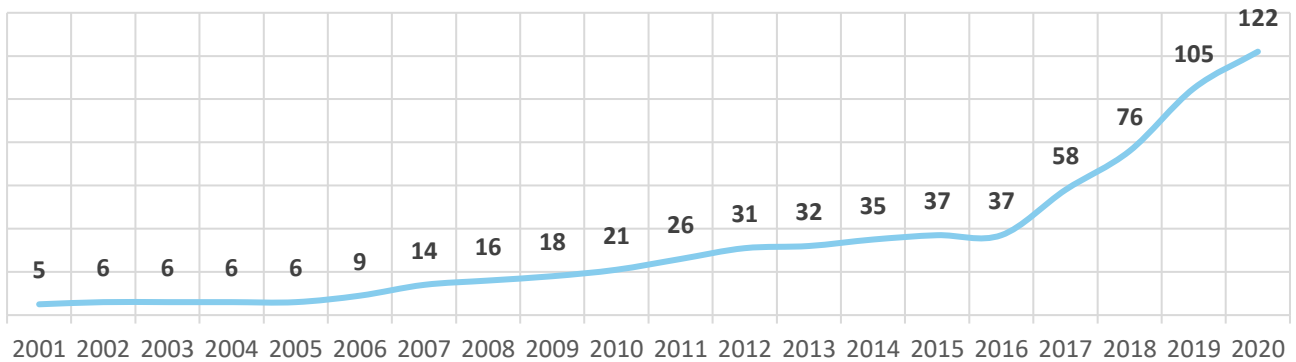
Lobistų pateiktos
deklaracijos

Jei lobistinę veiklą vykdo į lobistų sąrašą neįrašytas asmuo, jo veikla laikytina neteisėta. Deklaruojama elektroninėmis priemonėmis per 7 kalendorines dienas nuo konkrečios lobistinės veiklos pradžios. Šiam tikslui LVĮ apibrėžia lobistinės veiklos pradžią – teisės akto, administracinio sprendimo ar jo projekto žodinį ar rašytinį (įskaitant elektronines priemones) konkrečių nuostatų aptarimą su asmeniu, kuriam siekiama daryti įtaką lobistine veikla.

Registruotas lobistas turi teisę aiškinti visuomenei, įtikinėti valstybės politikus, tarnautojus ir kitus asmenis, kad yra tikslinga priimti tam tikrą teisės aktą ar administracinį sprendimą arba jo nepriimti. Susitaręs su asmeniu, kuriam lobistine veikla siekiama daryti įtaką, lobistas gali dalyvauti rengiamuose susitikimuose, posėdžiuose,

Lobistų skaičiaus didėjimas

pasitarimuose dėl teisės akto ar administracinio sprendimo projekto, gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų leidimus patekti į jų patalpas, iš valstybės ar savivaldybių institucijų ir įstaigų gauti teisės aktų bei administracinių sprendimų projektų kopijas, kitą informaciją, jeigu tai neprieštarauja Lietuvos Respublikos įstatymams ir jeigu lobisto prašoma informacija nėra viešai paskelbta internete ar visuomenės informavimo priemonėse.

Teiktos rekomendacijos

VTEK 2020 m. parengė Rekomendacines gaires dėl lobistinės veiklos ir įtakos teisėkūrai. Tikslas – užtikrinti bei įtvirtinti etiškos lobistų veiklos standartus, skatinti valdžios atstovų atskaitomybę, suteikti visuomenei galimybę žinoti, kas, kam ir kokių klausimų siekia daryti lobistinę įtaką. Gairės parengtos įvertinus naująjį reguliavimą ir atsižvelgus į klausimus, dažnai kylančius lobistams bei asmenims, kuriuos siekiama įtikinti lobistine veikla. Gairėmis siekiama atkreipti šių asmenų dėmesį į tam tikras LVĮ

nuostatas bei pateikti Komisijos rekomendacijų atitinkamais klausimais.

Švietimas

Viena iš VTEK sėkmingai taikomų priemonių – mokymai tiek privačiam sektoriui (lobistams), tiek ir valstybinėje tarnyboje dirbantiems asmenims.

2020 metais Komisija pristatė mokymų programą, skirtą supažindinti valstybinėje tarnyboje dirbančius asmenis su lobistine veikla (teisėta ir neteisėta), lobistų dalyvavimu teisėkūros procese, galimu valstybinėje tarnyboje dirbančių asmenų bendravimu ir bendradarbiavimu su lobistais.

**VTEK SIEKIS –
SKAIDRI
LOBISTINĖ
VEIKLA**

Atnaujinusi mokymų programą pagal nuo 2021-01-01 įsigaliojusį Lobistinės veiklos įstatymą, Komisija mokymus lobistinės veiklos tema planuoja tęsti ir 2021 metais.

SKAIDRIS

Komisija, vykdydama lobistinės veiklos priežiūrą ir siekdama didinti lobistinės veiklos skaidrumą taikant naujausias informacines ir ryšių technologijas, 2020 m. įgyvendino Lobistinės veiklos duomenų tvarkymo informacinės sistemos modernizavimo projektą, finansuojamą Lietuvos valstybės biudžeto (2020–2022 metų Valstybės investicijų programos) lėšomis.

Buvo sukurta ir įdiegta Skaidrių teisėkūros procesų informacinė sistema SKAIDRIS, skirta visuomenei, lobistams, asmenims, kuriems lobistine veikla siekiama daryti įtaką, bei VTEK darbuotojams. Sukūrus šią sistemą, pasirengta įgyvendinti nuo 2021-01-01 įsigaliojusį naują teisinį reglamentavimą: naująją LVĮ redakciją ir TPĮ pakeitimus.

SKAIDRIS esantys duomenys bei teikiamos pažangios elektroninės paslaugos aktualios deklaruojant vykdytą lobistinę veiklą, siekiant įgyti lobisto arba įtakdario teisėkūrai statusą, deklaruojant darytą įtaką teisėkūrai, siekiant peržiūrėti minėtąsias deklaracijas bei patikrinti, ar asmuo įrašytas į lobistų arba asmenų, darančių įtaką teisėkūrai, sąrašą.

Naujajame LVĮ įtvirtinus kryžminį deklaravimą, sistemoje SKAIDRIS suteikta galimybė

asmenims deklaruoti jų atžvilgiu vykdytą lobistinę veiklą. Lobistui pateikus Lobisto skaidrumo deklaraciją ir joje nurodžius asmenį, kurio atžvilgiu jis vykdė lobistinę veiklą, šis asmuo gauna automatinį pranešimą su nuoroda į lobisto pateiktą deklaraciją.

Atsižvelgiant į naujas TPĮ nuostatas, analogišką galimybę pateikti prašymą Komisijai įrašyti į sąrašą, sumokėti valstybės rinkliavą, valdyti savo paskyros duomenis turi ir asmenys, siekiantys daryti įtaką teisėkūrai, o asmenys, kuriems daryta įtaka dėl teisėkūros, – deklaruoti tą patirtą įtaką.

Taip pat sistemoje SKAIDRIS sukurta galimybė patogiai sumokėti vienkartinę valstybės rinkliavą už įrašymą į lobistų arba asmenų, siekiančių daryti įtaką teisėkūrai, sąrašus. Be to, galima pateikti klausimų VTEK darbuotojams.

SKAIDRIS įdiegtos priemonės leidžia didinti visuomenės informuotumą apie vykdomą lobistinę veiklą ir jos svarbą, skatinti šią veiklą vykdančius ir su ja susiduriančius asmenis siekti skaidrumo.

**SKAIDRIS –
TEISĖKŪRA BE
PASLAPČIŲ**

PRIE

ŽIŪ

RA

Naujasis reguliavimas

VTEK vykdomos viešųjų ir privačių interesų derinimo priežiūros uždavinius ir procedūras stipriai pakeitė 2020-01-01 įsigaliojęs naujas teisinis reguliavimas, suteikęs Komisijai naujų bei pakoregavęs anksčiau vykdytus įgaliojimus.

Vienas iš VTEK uždavinių – kontroliuoti ir prižiūrėti, kaip deklaruojantys asmenys laikosi VPIDĮ, Kodekso, o esant akivaizdžių ir pagrįstų duomenų apie galimą VPIDĮ nuostatų pažeidimą, atlikti tyrimus dėl šių asmenų veikos atitikties VPIDĮ nuostatoms.

VTEKĮ nuostatos nuo 2020 m. suteikė teisę Komisijai nagrinėjant pranešimus kartu įgyvendinti naujas priemones, kurios lėmė statistinį VTEK ataskaitiniais metais atliktų tyrimų skaičiaus mažėjimą. Tai yra:

- siųsti asmenims raginimus per nustatytą terminą pateikti, patikslinti arba papildyti privačių interesų deklaracijas;
- atlikti išankstinius veiksmus prieš nusprendžiant, ar pradėti tyrimą, – surinkti papildomus dokumentus bei informaciją arba paprašyti juos pateikti pareiškėją.

Ataskaitiniais metais taip pat pasikeitė Komisijos įgaliojimai dėl Seimo narių veikos atitikties VPIDĮ nuostatoms kontrolės – nagrinėti atitinkamus asmenų pranešimus, skundus ir prašymus gali tik savireguliacijos

principu veikianti Seimo Etikos ir procedūrų komisija.

Veiksmai dėl kitų institucijų atliktų tyrimų

Kaip ir anksčiau, tyrimus dėl deklaruojančių asmenų veikos atitikties VPIDĮ nuostatoms atlieka ne tik VTEK, bet ir kitos valstybės bei savivaldybių institucijos ir įstaigos, tačiau nuo 2020-08-01 ši jų veikla pakito. Kartu kito ir VTEK įgaliojimai šių tyrimų atžvilgiu.

Naujosios VTEKĮ nuostatos įtvirtino, kad VTEK vertina tik pagal VTEKĮ ir Kodeksą atliktų deklaruojančių asmenų veikų atitikties VPIDĮ nuostatoms tyrimų medžiagą. Abejodama dėl galimo netinkamo VPIDĮ nuostatų taikymo, per tris mėnesius nuo tyrimo medžiagos gavimo dienos Komisija gali nuspręsti pati atlikti tyrimą.

Galimas valstybės tarnautojų ar pagal darbo sutartį dirbančių darbuotojų VPIDĮ nuostatų pažeidimas institucijoje ar įstaigoje tiriamas teisės aktų nustatyta tvarka kaip tarnybinis nusižengimas ar darbo pareigų pažeidimas.

**ATSIRADO
GALIMYBĖ
RAGINTI
ASMENIS
DEKLARUOTI**

Šiais atvejais su VTEK gali būti konsultuojamasi dėl VPIDĮ nuostatų taikymo, tačiau atliktų tyrimų medžiagos Komisija nebevertina, kaip tai darydavo anksčiau, o gautą informaciją apie VPIDĮ pažeidimus kaupia korupcijos prevencijos tikslais.

Išankstinis ginčų nagrinėjimas

Nuo 2020-01-01 Komisija VTEKĮ nustatytais atvejais veikia kaip privaloma išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teisme institucija. Pareiškėjas arba asmuo, dėl kurio veikos institucijoje ar įstaigoje yra atliktas tyrimas ir priimtas sprendimas, šiuos sprendimus gali skųsti Komisijai, kuri vertina priimtų sprendimų teisėtumą ir pagrįstumą.

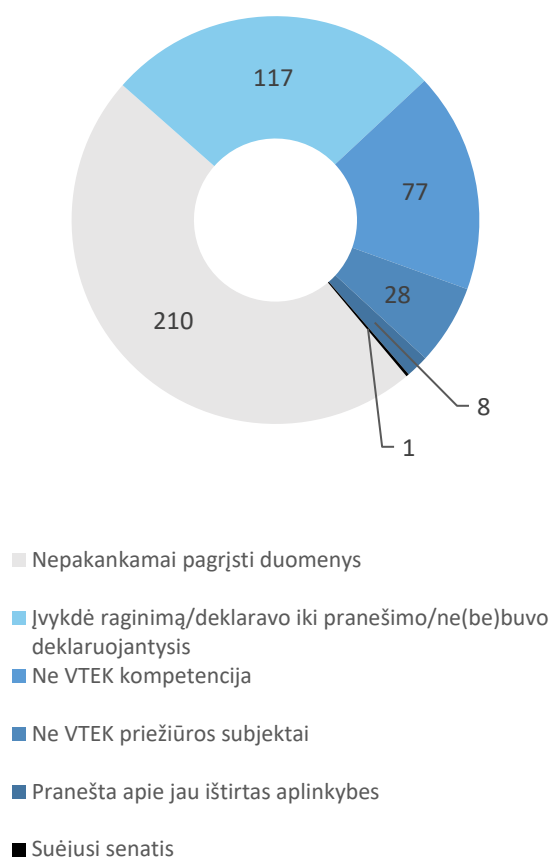
Išimtys: VTEK nevertina Seimo Etikos ir procedūrų komisijos priimtų sprendimų, o nuo 2020-08-01 – ir valstybės tarnautojų ar pagal darbo sutartis dirbančių darbuotojų atžvilgiu priimtų sprendimų, kai VPIDĮ pažeidimas tiriamas kaip tarnybinis nusižengimas ar darbo pareigų pažeidimas.

Nagrinėti pranešimai

Ataskaitiniais metais VTEK išnagrinėjo 338 pranešimus dėl 563 asmenų galimo VPIDĮ nuostatų pažeidimo.

67 asmenų atžvilgiu VTEK pati pradėjo tyrimus, 55 asmenų atžvilgiu pranešimus perdavė ištirti ir sprendimus priimti institucijos ar įstaigos, kurioje asmuo dirba, vadovui arba kolegialiai valstybės ar savivaldybės institucijai. Kiti tyrimai dėl 441 asmens ne pradėti.

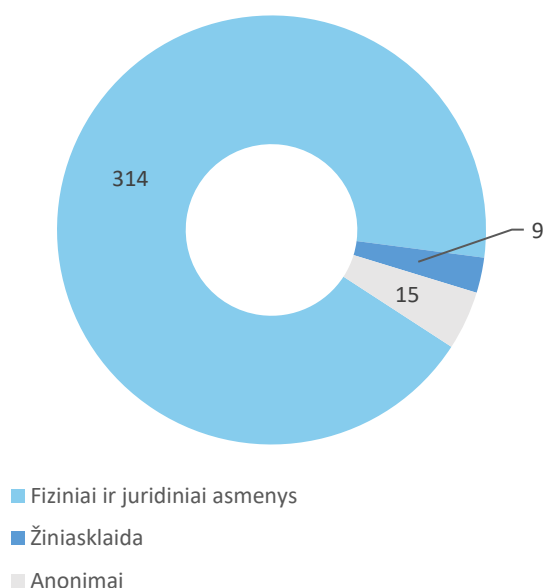
Tyrimų nepradėjimo priežastys

Kaip minėta, pasikeitęs teisinis reguliavimas koregavo VTEK gautų pranešimų nagrinėjimo iki tyrimo procedūras. Spręsdama, ar pradėti tyrimą, VTEK daug dėmesio skyrė gautų pranešimų pagrįstumui nustatyti: rinko papildomus dokumentus bei informaciją iš kompetentingų institucijų bei įstaigų, atskirais atvejais prašė pačių pareiškėjų tikslinti pranešime nurodytus duomenis.

Įgyvendindama VTEKĮ suteiktus papildomus įgaliojimus, Komisija pastaruosius veiksmus atliko nagrinėdama 88 asmenų atžvilgiu gautus pranešimus. Ne visais atvejais pranešimuose nurodyti duomenys pasitvirtino kaip pagrįsti, todėl ir tyrimai nebuvo pradėti.

Pranešėjai

Šių Komisijai suteiktų teisių įgyvendinimas atitinka ir praktiką, formuojamą LVAT, kuris ne vienoje byloje pasisakė, kad VTEK turi būti pateikti pakankami ir akivaizdūs duomenys, jog valstybinėje tarnyboje dirbantys asmenys galbūt pateko į interesų konflikto situaciją (pvz. LVAT 2016-03-29 nutartis administracinėje byloje Nr. A-1299-520/2016). Teismo vertinimu, Komisijai teikiamame pranešime nurodytos aplinkybės turi būti pagrįstos įrodymais dėl galimo privataus intereso, o ne prielaidomis, ir turi atitikti tikimybę, jog valstybinėje tarnyboje dirbantis asmuo veikė interesų konflikto situacijoje.

Raginimai deklaruoti

Nuo 2020-01-01 Komisija turi įgaliojimus paraginti asmenis deklaruoti privačius interesus. Atlikdama šią funkciją, Komisija gretindavo gautuose pranešimuose nurodytas aplinkybes su asmens pateiktos privačių interesų deklaracijos duomenimis, taip pat viešai prieinama informacija ir

siūsdavo asmenims raginimus privačių interesų deklaraciją pateikti, patikslinti ar papildyti konkrečiais duomenimis. Iš viso ataskaitiniais metais VTEK išsiuntė 98 raginimus, 90 iš jų – pagal gautus pranešimus.

Gavusi asmenų atsakymus apie pateiktų raginimų vykdymą, VTEK pakartotinai tikrino duomenis: vertino, ar raginimai įvykdyti tinkamai, taip pat jų nevykdymo priežastis. Pastaraisiais atvejais sprendama, ar pradėti tyrimus, Komisija kartu vertino ir tai, ar nėra pagrindo pradėti tyrimą dėl galimo interesų konflikto. Ataskaitiniais metais tik vienas asmuo nepagrįstai neįvykdė Komisijos pateikto raginimo, todėl buvo pradėtas tyrimas ir konstatuotas VPIDĮ pažeidimas.

Taigi įsigaliojus naujam teisiniam reguliavimui, Komisija pirmiausia primindavo asmenims apie jų pareigą deklaruoti privačius interesus, užuot pradėjusi iš esmės formalius tyrimus.

**BEVEIK
100 ASMENŲ
KOMISIJA
PARAGINO
DEKLARUOTI**

VTEK atlikti tyrimai

Ataskaitiniais metais VTEK vykdė 136 tyrimus:

- 67 pradėti pagal gautus pranešimus;
- 10 pradėta VTEK iniciatyva;
- 20 pradėta suabejojus, ar kitų institucijų bei įstaigų atliktuose ir Komisijai pateiktuose tyrimuose buvo tinkamai taikytos VPIDĮ nuostatos;
- 39 užbaigti ataskaitiniais metais, kai buvo pradėti 2019-aisiais.

Savo iniciatyva 10 tyrimų VTEK pradėjo pagal visuomenės informavimo priemonėse skelbiamą informaciją apie asmenų galimus VPIDĮ nuostatų pažeidimus.

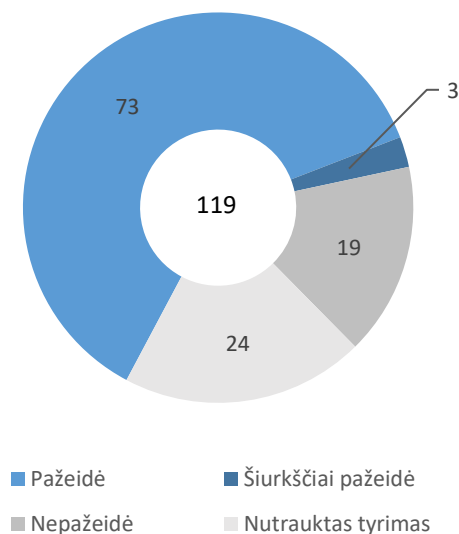
Įgyvendindama šiuos įgaliojimus, informacijos dėl galimo VPIDĮ nuostatų pažeidimo pagrįstumą VTEK patikrino 51 asmens atžvilgiu. Iš jų 12-os asmenų elgesį Komisija perdavė įvertinti ir sprendimus priimti kitoms atitinkamoms institucijoms bei įstaigoms, kurios dviem atvejais konstatavo pažeidimus. Kitų 39-ių asmenų atžvilgiu, atlikus išankstinius veiksmus iki tyrimo, 21 atveju netirta, išsiųsti 8 raginimai deklaruoti ir pradėta 10 tyrimų.

Iš ataskaitiniais metais vykdytų 136 tyrimų VTEK užbaigė 119. Kitus 17 tyrimų Komisija tęsia 2021 metais.

Dažniausiai konstatuotas pažeidimas

Ataskaitiniais metais daugumoje priimtų sprendimų Komisija konstatavo pažeidimus. Tai sudaro 64% visų atliktų tyrimų. Šiurkštūs

VPIDĮ pažeidimai nustatyti dėl pakartotinai

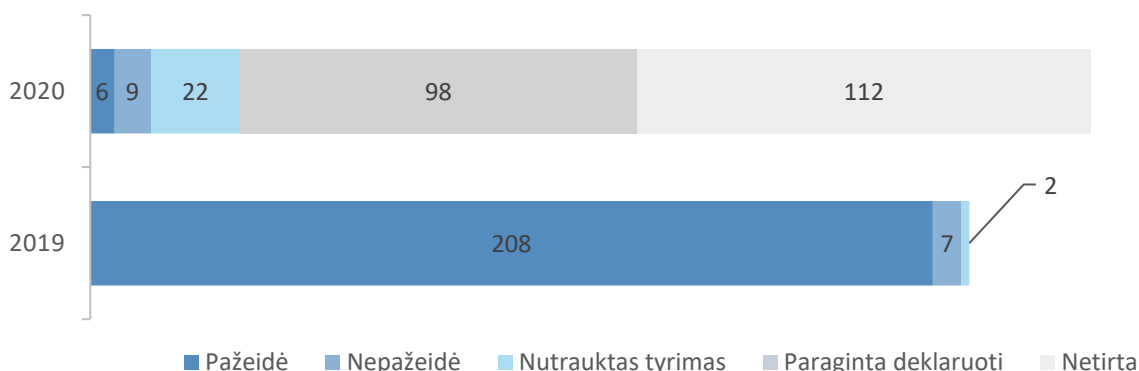
per vienus metus padaryto pažeidimo.

15 tyrimų nutraukta atsižvelgus į švelninančias aplinkybes asmens privačių interesų deklaravimo srityje, o kiti 9 – dėl kitų priežasčių. Taigi, palyginti su ankstesniais metais, buvo daugiau nutrauktų tyrimų.

VPIDĮ švelninama deklaruojančiojo padėtis

Jei asmenų veika buvo atlikta iki 2019-12-31, jų elgesį VTEK turėjo vertinti pagal tuo metu galiojusią VPIDĮ redakciją. Kaip minėta, nuo 2020-01-01 VTEK gali priimti motyvuotą sprendimą nepradėti tyrimo, jeigu iki pranešimo gavimo Komisijoje dienos arba VTEK raginime nustatyto termino skundžiamas asmuo pateikė deklaraciją arba ją patikslino pranešime apie galimą pažeidimą nurodytais duomenimis ir nėra duomenų apie galimą interesų konfliktą. Šis teisinis reguliavimas iš esmės pakeitė privačių interesų deklaravimo tikslus, švelninama deklaruojančio asmens prievolė.

Deklaravimo kontrolė pagal VPIDĮ: sprendimai dėl deklaruojančiojo elgesio

Sprendimai tokiais atvejais nutraukti tyrimą atitinka ir praktiką, formuojamą LVAT, kuris pripažįsta principo *lex benignor retro agit* taikymą administracinėse bylose: teisės galiojimo laike klausimas sprendžiamas atsižvelgiant į tai, kad palankesnis įstatymas galioja į praeitį (pvz., LVAT nutartis administracinėse bylose Nr. A-450-502/2015, Nr. el-17-261/2017, Konstitucinio Teismo 2018-03-22 sprendimas Nr. KT5-S2/2018).

Dažniau tirtos interesų konflikto situacijos

Palyginti su ankstesniais metais, 2020 metais dažniausiai vertintos aplinkybės dėl sprendimų, galbūt priimtų interesų konflikto situacijoje, rečiau – dėl galimo privačių interesų deklaravimo nuostatų pažeidimo. Tai sietina su pasikeitusiu teisiniu reguliavimu.

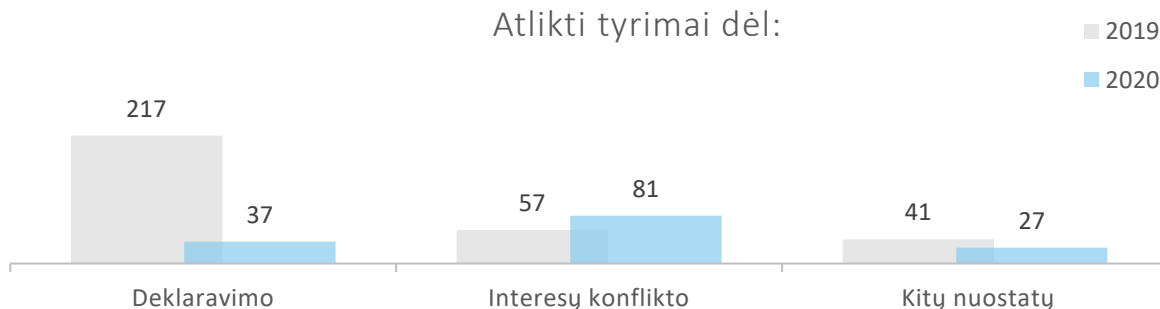
Palyginti su ankstesniais metais vykdytais privačių interesų deklaravimo pažeidimų

tyrimais, ataskaitiniais metais jie buvo sudėtingesni, kompleksiškesni, reikalaujantys įvairiapusio vertinimo ir atitinkamai – daugiau darbo ir laiko sąnaudų renkant bei vertinant reikšmingą informaciją ir dokumentus.

Ataskaitiniais metais VPIDĮ nuostatas dėl interesų konfliktų pripažinti pažeidė 58-ni asmenys, 13 – nepažeidė, o 3 tyrimai nutraukti.

Tirdama ir priimdama sprendimus, Komisija vadovavosi naujausia LVAT formuojama praktika bylose dėl interesų konfliktų. Analizuodama nustatytas faktines aplinkybes, VTEK vertino, ar asmuo pateko į tiesioginio ir akivaizdaus interesų konflikto situaciją, siekė nustatyti tiesioginį priežastinį ryšį tarp tiriamojo asmens privataus intereso ar asmeninio suinteresuotumo ir sprendimo, kurį rengiant, svarstant ar priimant šis asmuo

Atlikti tyrimai dėl:

dalyvavo. Taigi VTEK išsamiai analizavo, ar konkretaus sprendimo priėmimas neturėjo tiesioginės įtakos tiriamojo asmens ir (ar) jam artimo asmens privatiems interesams. Daugiausia dėmesio VTEK skyrė šiose LVAT nutartyse formuojamai pozicijai: *2020-01-08 administracinėje byloje Nr. eA-1431-438/2019 ir 2020-06-03 administracinėje byloje Nr. eA-1983-1062/2020*.

Pažeidimus VTEK taip pat konstatavo dėl privačių interesų deklaravimo reikalavimų nesilaikymo (7 atvejai), atstovavimo apribojimų (5 atvejai), atstovavimo apribojimų pasibaigus tarnybai (2 atvejai), dovanų ir paslaugų priėmimo apribojimų (1 atvejis), draudimo naudotis pareigomis asmeninei naudai gauti (2 atvejai), pareigos nešališkai, sąžiningai ir tinkamai atlikti tarnybines pareigas (1 atvejis), VPIDĮ vykdymo kontrolės nevykdymo (2 atvejai) bei draudimų teisės aktų nustatyta tvarka pripažintų pažeidusiais

VPIDĮ nuostatas asmenų atžvilgiu nesilaikymo (1 atvejis).

2020 metais 3 atvejais VTEK konstatavo šiurkštų VPIDĮ nuostatų pažeidimą, nes jos buvo pažeistos pakartotinai per vienerius metus nuo tos dienos, kurią asmuo buvo pripažintas pažeidęs šį įstatymą.

Ataskaitiniais metais VTEK dažniau tyrė valstybės politikų elgesį. Taip pat 14 atvejų tirta deklaruojančio asmens statuso netekusiųjų veika. Šiais atvejais vadovautasi VPIDĮ suteiktais įgaliojimais tyrimą pradėti per 3 metus nuo asmens galbūt teisės aktus pažeidžiančios veikos padarymo.

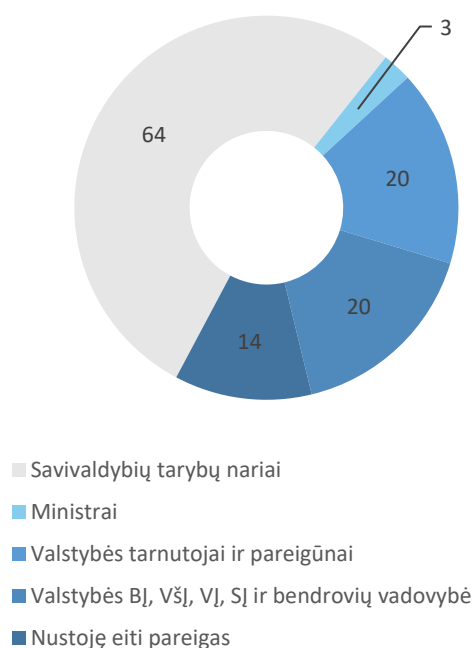
Kitų institucijų tyrimai

Ataskaitiniais metais keliskart keitėsi teisinis reguliavimas, nustatantis Komisijos įgaliojimus tikrinti kitų institucijų atliktus tyrimus.

Nuo 2020-01-01 iki 2020-07-31 VTEK atliko dvejopas funkcijas: pradėjo veikti kaip privaloma išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teisme institucija – nagrinėjo asmenų, kurių atžvilgiu priimti institucijų ir įstaigų sprendimai, bei pareiškėjų skundus, be to, kaip ir anksčiau, vykdė kitų institucijų atliktų tyrimų medžiagos ir priimtų sprendimų vertinimą.

Vėliau, pasikeitus VTEKĮ nuostatomis, nuo 2020-08-01 Komisija gautą informaciją apie valstybės tarnautojų ar pagal darbo sutartį

Tiriamieji

dirbančių darbuotojų VPIDĮ pažeidimus, kurie tirti kaip tarnybinis nusižengimas ar darbo pareigų pažeidimas, tik kaupė korupcijos prevencijos tikslais ir nebevertino atliktų tyrimų medžiagos. Vertinta tik pagal VTEKĮ ir Kodeksą atliktų deklaruojančių asmenų veikų atitikties VPIDĮ nuostatomis tyrimų medžiaga. Abejodama dėl galbūt netinkamo VPIDĮ nuostatų taikymo, per tris mėnesius nuo tyrimo medžiagos gavimo dienos VTEK galėjo nuspręsti pati atlikti tyrimą.

VTEK nevertino ir savivaldybių tarybų Etikos komisijų atliktų tyrimų ir priimtų sprendimų, kuriuose tirta savivaldybių tarybų narių veikos atitiktis Kodekso nuostatomis.

Tyrimų vertinimo rezultatai

Per ataskaitinį laikotarpį ir didžiaja dalimi iki VTEKĮ pakeitimo, įsigaliojusio 2020-08-01, Komisija gavo ir įvertino kitų institucijų bei įstaigų atliktų tyrimų medžiagą ir priimtus sprendimus dėl 182 asmenų veikų atitikties VPIDĮ nuostatomis. Su 160 asmenų veikos vertinimu VTEK sutiko, o 22 asmenų atžvilgiu, abejodama dėl galimo netinkamo VPIDĮ nuostatų taikymo, VTEK pradėjo savarankiškus tyrimus.

Iš 160-ies kitų institucijų atliktų tyrimų 65 buvo nutraukti – daugiausia dėl minėtosios deklaruojančio asmens padėties švelninimo pasikeitus teisiniam reguliavimui. 47 asmenys pripažinti pažeidę VPIDĮ nuostatas, o 48-iems asmenims pažeidimai nekonstatuoti. Atlikusi savarankiškus tyrimus, Komisija 10 asmenų pripažino pažeidusiais VPIDĮ nuostatas, 9-iems asmenims pažeidimo nekonstatavo,

vieno asmens atžvilgiu tyrimą nutraukė, o dar 2 tyrimai ataskaitiniais metais nebuvo pabaigti.

Korupcijos prevencijos tikslu kaupiami sprendimai

Nuo 2020-08-01 iki ataskaitinių metų pabaigos VTEK gavo 77 kitų institucijų ir įstaigų sprendimus, kurių nevertino, bet kaupė korupcijos prevencijos tikslu. Iš jų 31 asmens veika buvo vertinta VPIDĮ nuostatų kontekste ir daugumai (28-iems asmenims) konstatuoti pažeidimai.

Savivaldybių tarybų Etikos komisijos pateikė 46 sprendimus, kuriuose vertinta tarybos narių veikos atitiktis Kodekso nuostatomis. 18 iš jų konstatuoti Kodekse įtvirtintų elgesio principų pažeidimai, 21 tarybos nariui pažeidimai nenustatyti.

Ne visuose savivaldybių tarybų Etikos komisijų pateiktuose sprendimuose buvo teisingai nurodyta jų apskundimo tvarka, nustatanti teisę skundą dėl priimto sprendimo pateikti VTEK. Reaguodama į tai, Komisija atkreipė minėtųjų institucijų dėmesį į šiuos netikslumus ir rekomendavo vadovautis naujosiomis VTEKĮ nuostatomis priimant kitus sprendimus.

Išankstinis ginčų nagrinėjimas

Komisija kaip privaloma išankstinio ginčų nagrinėjimo ne teisme institucija veikia tik vienus metus, todėl daryti išvadas, ar šių įgaliojimų suteikimas Komisijai daro teigiamą

poveikį VPIDĮ ir Kodekso laikymosi priežiūros srityje ir mažina administracinę teismų naštą, dar anksti.

VTEKĮ nustato, kad skundus Komisijai gali paduoti pareiškėjas arba asmuo, dėl kurio veikos, vadovaujantis VTEKĮ ketvirtą skirsnio nuostatomis, institucijoje ar įstaigoje yra atliktas tyrimas ir priimtas sprendimas. Skundas VTEK gali būti paduotas per vieną mėnesį nuo skundžiamo sprendimo paskelbimo arba įteikimo dienos.

Kaip minėta, VTEK šiuo atveju nenagrinėja skundų dėl sprendimų, priimtų ištyrus galimą valstybės tarnautojų ar pagal darbo sutartis dirbančių darbuotojų VPIDĮ pažeidimą kaip tarnybinį nusižengimą ar darbo pareigų pažeidimą, taip pat dėl Seimo Etikos ir procedūrų komisijos priimtų sprendimų.

Išnagrinėjusi skundą, Komisija priima sprendimą skundą patenkinti ir panaikinti skundžiamą sprendimą ar jo dalį arba

įpareigoti skundžiamą sprendimą priėmusią instituciją ar įstaigą įvykdyti VTEK nurodymą, taip pat atmesti skundą kaip nepagrįstą.

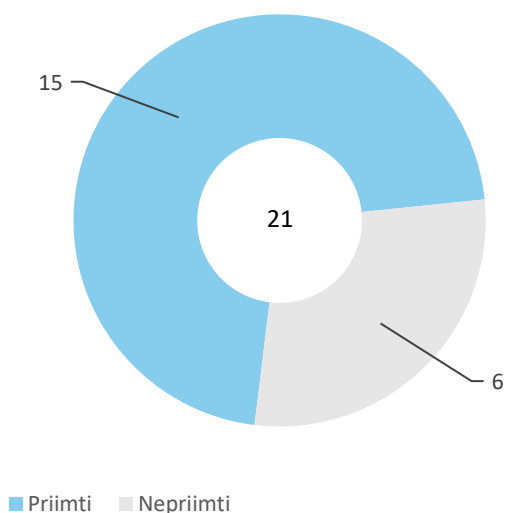
Per ataskaitinį laikotarpį Komisija gavo 21 tokį skundą. Absoliuti dauguma jų – dėl savivaldybių tarybų Etikos komisijų sprendimų, priimtų savivaldybių tarybų narių atžvilgiu. Vienas skundas – dėl valstybės institucijos vadovo priimto sprendimo.

Šeši skundai nepriimti: trimis atvejais nustatyta, kad VTEK nesuteikti įgaliojimai vertinti skunde nurodytų aplinkybių, dviem atvejais nepašalinti nurodyti skundo trūkumai, o vienas skundas pateiktas praleidus VTEKĮ nustatytą terminą.

Skundus teikė tiek pareiškėjai (12 skundų), tiek ir asmenys, kurių atžvilgiu institucijoje ar įstaigoje priimtas sprendimas (9 skundai). Absoliuti dauguma 2020 m. skųstų savivaldybių tarybų Etikos komisijų sprendimų priimti dėl Kodekso nuostatų pažeidimo – 17, dėl VPIDĮ – 1, o VTEK pateikti 3 skundai, kaip minėta, nepriskirtini VTEK kompetencijai.

2020 m. VTEK išnagrinėjo ir priėmė sprendimus 12 bylų, o 3 bylų nagrinėjimas perkeltas į 2021 metus. Komisija 3 išnagrinėtus skundus atmetė kaip nepagrįstus, 6 patenkino ir panaikino skundžiamus sprendimus, o 3 skundus patenkino, panaikino skundžiamus sprendimus ir įpareigojo skundžiamą sprendimą priėmusią instituciją iš naujo atlikti tyrimą.

Gauti skundai

Teisinio reguliavimo trūkumai

Įgyvendindama naujuosius įgaliojimus, VTEK atkreipė dėmesį į keletą nustatyto teisinio reguliavimo aspektų. Kadangi daugiau nei pusės išnagrinėtų bylų atvejais teikti skundai buvo tikslinami (šalinami nurodyti pateikto skundo trūkumai), manytina, kad vieno mėnesio skundo nagrinėjimo terminas yra nepakankamas. Be to, skiriama mažiausiai 5 darbo dienos kitai šaliai atsiliepimui pateikti. Taigi realiai skundo nagrinėjimui iš esmės ir sprendimo priėmimui VTEK lieka vidutiniškai 7 darbo dienos. Atsižvelgiant į tai, daugumos bylų nagrinėjimo terminas buvo pratęstas VPIDĮ nustatytu 14 dienų terminu.

VTEKĮ nustatyta, kad Komisija savo sprendimu gali įpareigoti skundžiamą sprendimą priėmusią instituciją ar įstaigą įvykdyti VTEK nurodymą (24¹ straipsnio 13 dalies 1 punktas), tačiau nereglamentuojama, kokius įpareigojimus VTEK gali suteikti. Manytina, kad VTEKĮ nuostatos šioje srityje tikslintinos.

VTEK sprendimų peržiūra teismuose

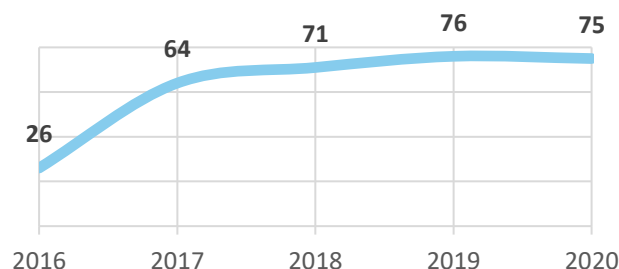
Valstybinėje tarnyboje dirbantys asmenys ir kiti suinteresuoti asmenys Komisijos priimtus sprendimus per vieną mėnesį gali skusti VAAT. Šia teise ataskaitiniais metais asmenys pasinaudojo 75 kartus. Tiek administracinių procesų, kuriuose Komisija buvo atsakovė, 2020 m. vyko VAAT ir LVAT.

Galutiniai sprendimai priimti 35-iose administracinėse bylose dėl Komisijos:

- 2020 m. priimtų 23 sprendimų (9 galutiniai sprendimai);
- 2019 m. priimtų 38 sprendimų (17 galutinių sprendimų);
- 2018 m. priimtų 10 sprendimų (7 galutiniai sprendimai);
- 2017 m. priimtų 4 sprendimų (2 galutiniai sprendimai).

Dėl 2020 m. Komisijos priimtų sprendimų ataskaitiniais metais vyko 23 administraciniai procesai. Iš jų 15 atvejų dėl sprendimų, kuriuose Komisija konstatavo VPĮ pažeidimą ir 8 atvejai – dėl protokolinių sprendimų, kuriais atsisakyta pradėti tyrimą.

Vykę administraciniai procesai

Pirmosios instancijos teismas 2020 m. priėmė galutinius (įsiteisėjusius) sprendimus dėl 9 ataskaitiniais metais priimtų Komisijos sprendimų, iš kurių tik 1-oje administracinėje byloje VAAT sprendimas Komisijai buvo nepalankus.

Kitais 14 atvejų VAAT sprendimai buvo šalių apskusti apeliacine tvarka (Komisija apeliacinių skundų dėl 2020 m. jos priimtų sprendimų neteikė) ir LVAT dar neišnagrinėti

arba iki kalendorinių metų pabaigos dar neįsiteisėję dėl kitų priežasčių.

2020 metais galutiniai sprendimai buvo priimti 35 administracinėse bylose dėl:

- Komisijos 2020 m. priimtų 9 sprendimų (įskaitant ir protokolinių sprendimų, kuriais nuspręsta nepradėti tyrimo).
- Komisijos 2019 m. priimtų 17 sprendimų (įskaitant ir protokolinių sprendimų, kuriais nuspręsta nepradėti tyrimo). 8-iose administracinėse bylose teismo sprendimai Komisijai buvo nepalankūs. Beveik visais atvejais – dėl pareigos asmenims deklaruoti privačius interesus. Atsižvelgiant į tai, jog nuo 2020-01-01 pasikeitė VPĮ nuostatos dėl privačių interesų deklaravimo, teismas, 2020 m. nagrinėdamas tokio pobūdžio administracines bylas, įskaitant ir dėl iki naujos VPĮ redakcijos įsigaliojimo priimtų Komisijos sprendimų, taikė švelninančias teisės aktų nuostatas, konstatuodamas, jog Komisijos vertinti asmenys įstatymo reikalavimų nepažeidė.
- Komisijos 2018 metais priimtų 7 sprendimų. Vienoje administracinėje byloje teismo sprendimas Komisijai buvo nepalankus. Kitais 6 atvejais Komisijos sprendimai palikti galioti.
- Komisijos 2017 m. priimtų: 2 administracinėse bylose teismo sprendimai Komisijai buvo nepalankūs.

**PART
NER
STÈ**

COVID-19 pandemijai ataskaitiniais metais sustabdžius gyvus susitikimus, tarpinstituciniai bei tarptautiniai ryšiai ir bendrų projektų plėtojimas persikėlė į skaitmeninę erdvę. Diskusijos, aptarimai ir keitimasis informacija vyko pasitelkiant interneto bei audiovizualinių konferencijų ir pokalbių platformų teikiamas galimybes.

Tarpinstitucinis lygmuo

Ataskaitinių metų pabaigoje VTEK tapo partnere Lietuvos Respublikos Prezidento inicijuotoje ir STT koordinuojamoje „Skaidrumo akademijoje“. Jos tikslas – paskatinti šalies korupcijos prevencijos ekspertus dalytis metodine pagalba bei gerąja patirtimi su viešojo sektoriaus organizacijomis. Pastarosios, savanoriškai dalyvaudamos „Skaidrumo akademijoje“, semsis žinių, kaip kurti korupcijai atsparią aplinką, o ekspertai, savanoriškais pagrindais veddami mokymus, padės organizacijoms įsivertinti antikorupcinę būklę bei diegti įvairias prevencijos priemones. VTEK su „Skaidrumo akademijos“ dalyviais dalijosi ekspertinėmis žiniomis interesų derinimo, privačių interesų deklaravimo bei skaidrios lobistinės veiklos užtikrinimo srityse. Šią partnerystę ketinama plėtoti ir 2021 metais. Prisidėdama prie projekto, VTEK siekia, kad valdžios įstaigos ir jose dirbantys asmenys etiškai tarnautų žmonėms, gebėtų atpažinti interesų konfliktus ir jų vengti, skirtų skaidriai daromą įtaką teisėkūrai nuo neteisėtai šioje srityje atliekamų veiksmų.

Komisija su STT aktyviai bendradarbiavo ir kitose srityse: teikė metodinę informaciją apie pakitusį interesų derinimo bei deklaravimo reglamentavimą, jo taikymą, dalijosi ekspertine nuomone dovanų ir paslaugų priėmimo ribojimo, lobistinės veiklos priežiūros bei kitais klausimais, teikė informaciją vykdant Korupcijos prevencijos įstatymo reikalavimus, aptarinėjo korupcijos pasireiškimą tikimybės nustatymo ir siekiančių eiti ar einančių pareigas asmenų patikros teorinius aspektus ir praktines situacijas.

Atlikdama baigiamuosius PINREG steigimo darbus, Komisija glaudžiai bendradarbiavo su Informacinės visuomenės plėtros komitetu, Vyriausiąja rinkimų komisija, VĮ Registrų centru, VĮ „Regitra“, Lietuvos banku, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdyba, Valstybine mokesčių inspekcija, Vidaus reikalų ministerija bei kitomis institucijomis.

2020 m. Komisija tęsė darbą Teisėjų tarybos nutarimu 2019-03-08 įsteigtoje Tarpinstitucinėje darbo grupėje antikorupcinei aplinkai teismuose stiprinti, dalyvavo susitikimuose Nacionalinėje teismų administracijoje, teikė metodinę pagalbą interesų derinimo, deklaravimo, „atvėsimo“ laikotarpio bei dovanų ir paslaugų priėmimo ribojimų klausimais teismų pirmininkams, jų pavaduotojams, teisėjams bei teismų darbuotojams. Bendradarbiaujant su Teisėjų Etikos ir drausmės komisija ir Nacionaline teismų administracija aptartos VPIDĮ aktualijos, diskutuota teisėjų profesinės

etikos, nepriklausomumo ir nešališkumo principų užtikrinimo tema.

VTEK dalyvavo Vyriausybės kanceliarijos organizuotame projekte „Atviros Vyriausybės iniciatyvos“ ir dalijosi patirtimi tarnybinės etikos srityje.

Komisijos kompetencijos klausimais konsultuojant, teikiant metodinę pagalbą ir aptariant įstatyminių reikalavimų taikymą praktikoje taip pat bendradarbiauta su Lietuvos Kariuomene, Viešųjų pirkimų tarnyba, Seimo Etikos ir procedūrų komisija, Seimo Antikorupcijos komisija, Seimo Teisės ir Teisėtvarkos komitetu, įvairių savivaldybių Etikos komisijomis, Lietuvos savivaldybių asociacija, „Transparency International“ Lietuvos skyriumi ir kitomis nevyriausybėmis organizacijomis bei valstybės, savivaldybių institucijomis ir įstaigomis. Tarpininkaujant Teisingumo ministerijai, VTEK pagal kompetenciją teikė ataskaitas GRECO apie jų rekomendacijų įgyvendinimą.

Tarptautinis lygmuo

Lobistų registrus turinčių šalių partnerystė

Airijos Respublikos Viešojo valdymo komisijos Lobizmo reguliavimo departamento kvietimu, 2020 m. rudenį VTEK atstovė dalyvavo nuotoliniame lobistų registrus turinčių Europos šalių atstovų susitikime, kuriame taip pat dalyvavo Airijos, Prancūzijos, Ispanijos, Jungtinės Karalystės, Europos Komisijos ir Europos Parlamento atstovai.

Susitikimo tikslas – pasidalyti patirtimi lobistinės veiklos reguliavimo srityje ir siūlymais, kaip užtikrinti geresnę lobistinės veiklos kontrolę.

Daug dėmesio skirta COVID-19 situacijai – dėl jos lobistinė veikla persikėlė į elektroninę erdvę.

Susitikime VTEK atstovė pasidalijo informacija apie esminius pokyčius, laukiančius Lietuvos nuo 2021-01-01, įsigaliojus naujai LVĮ redakcijai, bei informavo apie tuo metu kurtą sistemą SKAIDRIS.

Aktyvus bendradarbiavimas su EBPO

Ataskaitiniais metais VTEK aktyviai prisidėjo rengiant 2010 m. priimtos EBPO „Rekomendacijos dėl gairių užtikrinant skaidrumą ir sąžiningumą lobistinėje veikloje“ įgyvendinimo stebėsenos ataskaitos projektą. Joje pateikiama informacija apie tai, kaip per 10 metų pakito lobizmo reguliavimas įvairiose EBPO šalyse narėse bei kitose valstybėse.

VTEK teikė informaciją bei įžvalgas dėl lobistinės veiklos reguliavimo Lietuvoje, o 2020 m. gegužę ir lapkritį VTEK atstovės dalyvavo EBPO rengiamame nuotoliniame Vyriausiųjų viešojo sektoriaus skaidrumo ekspertų, dirbančių interesų konfliktų valdymo bei tarnybinės etikos srityje, darbo grupės suvažiavime (angl. *Working Party of Senior Public Integrity Officials – SPIO*), kuriame buvo aptartas ir minėtosios ataskaitos projektas. Ją patvirtinti ir pristatyti EBPO planuoja 2021 metais.

SPIO susitikimo dalyviai taip pat diskutavo dėl Viešojo sektoriaus skaidrumo rodiklių rinkinių (angl. *Public Integrity Indicators*). Dalis jų yra sukurti ir šiuo metu derinami, o pasitarimo metu dalytasi įžvalgomis, kas šioje srityje dar tobulintina. Pasitelkus rodiklius, kuriems suteikiamos tam tikros sumuojamos vertės, būtų galima įvertinti skaidrumo situaciją ir atitiktis 2017 m. EBPO priimtai Rekomendacijai dėl viešojo sektoriaus skaidrumo lygį šalyje ar konkrečioje institucijoje. EBPO atstovų teigimu, pagal rodiklius nesiekama sukurti šalių reitingo, tikslas – įdiegti įrankį, skatinantį tobulėti ir išryškinantį realią situaciją palyginimo būdu. Rodiklių rinkiniai kurti atsižvelgiant į principus, kuriuos nustato minėtoji rekomendacija ir SPIO sudarytas Viešojo sektoriaus skaidrumo vadovas (angl. *Public Integrity Handbook*). Įverčiai (angl. *maturity models*) leistų viešajam sektoriui pagal gerąsias praktikas įsivertinti savo skaidrumo sistemos lygį keturiose kategorijose: atsirandanti, plėtojama, įtvirtinta ir pirmaujanti.

EBPO atstovų teigimu, tikslas turėtų būti įsivertinti viešajame sektoriuje priimamų sprendimų įtaką ekonomikai, o tokios ataskaitos gali būti naudingos siekiant į šalį pritraukti investuotojų. Rodiklių rinkinių sudarymo darbo grupės vadovas SPIO susitikime teigė, kad yra poreikis pabandyti nustatyti ir parodyti koreliacijas, apie kurias kol kas yra kalbama tik teoriškai: pavyzdžiui, jei, užuot taikius korupcijos suvokimo indeksą ar Pasaulio ekonomikos forumo vykdomus šalių vertinimus kaip vienintelį matą, būtų galima parodyti, kad užsienio investuotojams

yra svarbus stiprus vidinės rizikų kontrolės mechanizmas arba – kad stipri išorinės priežiūros sistema (angl. *external oversight*) didina Bendrąjį vidaus produktą.

Rudenį SPIO susitikimo metu taip pat buvo pristatyta Viešojo sektoriaus skaidrumo įrankių rinkinio bandomoji versija. Šioje žinių dalijimosi platformoje pateikiamos priemonės, aktualios interesų derinimo, kovos su korupcija, duomenų atvėrimo bei skaidrios lobistinės veiklos srityse, kurias pasitelkia įvairios šalys. Pavyzdžiui, Prancūzija ir Estija pateikia e. mokymų programas korupcijos ir interesų konfliktų prevencijos klausimais, Naujoji Zelandija, Kanada, Jungtinė Karalystė bei kitos šalys – interesų deklaracijų paieškos sistemas, Jungtinių Valstijų Vyriausybės etikos tarnyba – atvirų kursų biblioteką, įvairios kitos valstybės – lobistų registrus ir kt.

Ataskaitinių metų pavasarį VTEK atstovai taip pat dalyvavo EBPO organizuojamo Pasaulio skaidrumo forumo vebinaruose. Viename jų pristatytas jau minėtasis Viešojo sektoriaus skaidrumo vadovas, skirtas padėti šalims įgyvendinti 2017 m. EBPO priimtą Rekomendaciją dėl viešojo sektoriaus skaidrumo.

SPIO susitikimų metų taip pat skirta daug dėmesio COVID-19 pandemijos klausimams viešojo sektoriaus skaidrumo kontekste aptarti. Diskutuota dėl šios krizės keliamų rizikų ir būtinybės imtis tiek trumpalaikių, tiek ilgalaikių priemonių joms suvaldyti ir viešojo sektoriaus skaidrumui užtikrinti pandemijos laikotarpiu.

**KO
MAN
DA**

VTEK sudaro 5 nariai – Seimo skiriami valstybės pareigūnai, kurių kadencijos laikas – 5 metai. Tas pats asmuo VTEK nariu gali būti ne daugiau kaip dvi kadencijas iš eilės. Komisijos pirmininką iš VTEK narių Seimo Pirmininko teikimu skiria Seimas. Pakitęs VTEKJ nuo 2020-01-01 suteikė galimybę Komisijai jos pirmininko teikimu paskirti VTEK pirmininko pavaduotoją. Jis skiriamas ir atšaukiamas Komisijos darbo reglamento nustatyta tvarka.

Ataskaitiniais metais VTEK sudarė:

- **Edmundas Sakalauskas.** Pirmininkas nuo 2018-05-29 Seimo Pirmininko teikimu. VTEK narys nuo 2017-11-16 Ministro Pirmininko teikimu.
- **Evelina Matulaitienė.** Pirmininko pavaduotoja nuo 2020-01-09 VTEK skyrimu. Narė nuo 2019-11-20 Lietuvos Respublikos Prezidento teikimu.
- **Dr. Virginijus Kanapinskas.** Narys antrą kadenciją Lietuvos teisininkų draugijos teikimu nuo 2017-11-09.
- **Dr. Antanas Šenavičius.** Narys Seimo Pirmininko teikimu nuo 2017-12-14.
- **Martinas Žaltauskas.** Narys Nevyriausybinių organizacijų tarybos teikimu nuo 2019-12-05.

Nariams priskirtos kuravimo sritys

VTEK pirmininkas E. Sakalauskas yra biudžetinės įstaigos vadovas, atliekantis VTEKJ 13 straipsnyje nustatytas funkcijas.

Vadovaudamasi VTEKJ, Komisija arba jos pirmininkas gali pavesti nariams rūpintis atskiromis VTEK veiklos sritimis.

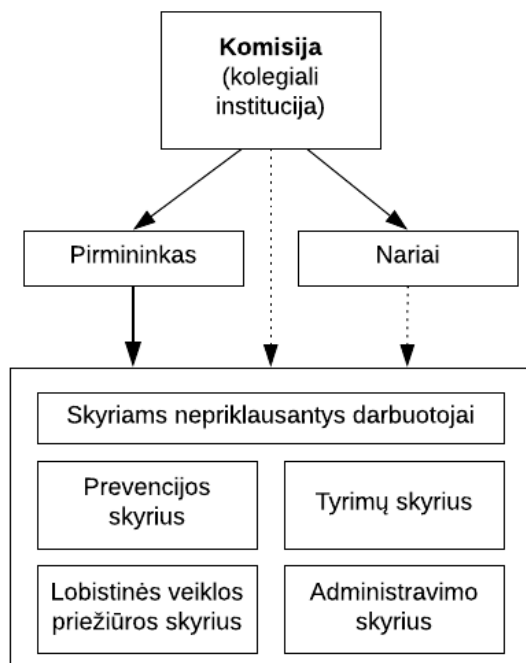
Ataskaitiniais metais Komisijos nariai kuravo šias sritis:

- E. Matulaitienė – lobistinės veiklos priežiūrą, viešųjų ir privačių interesų derinimo pažeidimų bei neteisėtos lobistinės veiklos prevenciją, VTEK vykdomą projektą „Privačių interesų registro sukūrimas“;
- dr. V. Kanapinskas – teisės aktų, susijusių su VTEK kompetencijai priskirtomis veiklos sritimis, rengimą bei VTEK atliekamų tyrimų dėl asmenų elgesio atitikties VPIDJ nuostatoms vykdymą;
- dr. A. Šenavičius – kitų valstybės ir savivaldybių institucijų ar įstaigų priimtų sprendimų dėl asmenų elgesio atitikties VPIDJ nuostatoms nagrinėjimą ir metodinės pagalbos savivaldybių tarybų Etikos komisijoms dėl Kodekso nuostatų įgyvendinimo teikimą;
- M. Žaltauskas – švietimą ir mokymus dėl Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo įgyvendinimo bei atitikties pareigūnų tinklo formavimą.

VTEK veiklą įgyvendinant uždavinius aptarnauja Komisijos sekretoriatas. Jį sudaro Prevencijos, Lobistinės veiklos priežiūros, Tyrimų ir Administravimo skyriai bei skyriams nepriklausantys darbuotojai.

Ataskaitiniais metais VTEK sekretoriui buvo nustatyti 25 valstybės tarnautojų ir pagal darbo sutartis dirbančių asmenų etatai. Pabrėžtina, kad, neatsižvelgiant į didėjantį darbo krūvį, etatų skaičius nuo 2016 m. nekito.

Įstaigos struktūra

VTEK veiklos principai ir pagrindai

VTEK yra Seimo įsteigta ir jam atskaitinga kolegiali institucija, kurios paskirtis – užtikrinti, kad valdžios įstaigos ir jose dirbantys asmenys etiškai tarnautų žmonėms.

Komisijos nepriklausomumas

Atlikdama savo funkcijas ir priimdama sprendimus, VTEK yra nepriklausoma ir veikia pagal įstatymuose nustatytus įgaliojimus. VTEK pirmininkas, Komisijos nariai, sekretoriato darbuotojai, atlikdami savo pareigas, veikia nepriklausomai.

Valstybės politikams, pareigūnams, politinėms partijoms, valstybės tarnautojams, asociacijoms, kitiems juridiniams ar fiziniams asmenims draudžiama kištis į VTEK veiklą.

VTEK savo veiklą grindžia pagarbos žmogui ir valstybei, teisėtumo, nešališkumo, politinio neutralumo, nepriklausomumo, kolegialumo, skaidrumo, viešumo ir atskaitomybės principais.

Savo veikloje VTEK vadovaujasi: Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymu, Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymu, Valstybės politikų elgesio kodeksu, Lobistinės veiklos įstatymu, Teisėkūros pagrindų įstatymu, Korupcijos prevencijos įstatymu, kitais įstatymais bei įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

Darbas COVID-19 pandemijos laikotarpiu

2020 metais Lietuvoje paskelbus ekstremaliąją padėtį, o vėliau – ir karantiną dėl COVID-19, Komisija organizavo nuotolinį darbą. Atitinkamai buvo pakoreguotas ir Komisijos darbo reglamentas. VTEK posėdžiai, darbo pasitarimai vyko pasitelkiant internetą bei saugias audiovizualinių konferencijų ir pokalbių platformas.

**SAN
TRUM
POS**

Ataskaitoje vartojamos santrumpos ir sąvokos

ANK – Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas.

„Atvėsimo“ laikotarpis – ribojimai pasibaigus valstybinei tarnybai, nustatyti VPIDĮ ketvirtajame skirsnyje.

BJ – biudžetinė įstaiga.

COVID-19 – sunkaus ūminio respiracinio sindromo koronaviruso-2 (SARS-CoV-2) sukeliama liga.

EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija.

ES – Europos Sąjunga.

GRECO – Europos Tarybos valstybių prieš korupciją grupė.

Įtakdarys teisėkūrai – asmuo, siekiantis daryti įtaką teisėkūrai pagal TPĮ.

Kodeksas – Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodeksas.

Komisija – Vyriausioji tarnybinės etikos komisija.

KPI – Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas.

LVAT – Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas.

LVĮ – Lietuvos Respublikos lobistinės veiklos įstatymas.

PINREG – VTEK steigiamas Privačių interesų registras.

RIKKIS – Interesų konfliktų rizikos valdymo informacinė sistema, įvardyta VPIDĮ.

SĮ – savivaldybės įmonė.

SKAIDRIS – VTEK administruojama Skaidrių teisėkūros procesų informacinė sistema.

STT – Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba.

Tarnybinės etikos patarėjas – asmuo, institucijoje ar įstaigoje paskirtas atsakingu už interesų derinimo srities priežiūrą ir kontrolę.

TPĮ – Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas.

VAAT – Vilniaus apygardos administracinis teismas.

VPEK – Lietuvos Respublikos valstybės politikų elgesio kodeksas.

VPIDĮ – Lietuvos Respublikos viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymas (nuo 2020-01-01).

VšĮ – viešoji įstaiga.

VTEK – Vyriausioji tarnybinės etikos komisija.

VTEKĮ – Lietuvos Respublikos Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos įstatymas.

VĮ – valstybės įmonė.

**Patvirtinta VTEK
2020-02-24 sprendimu Nr. KS-110**

**Komisija praėjusių kalendorinių
metų veiklos ataskaitą teikia
Lietuvos Respublikos Seimui
kiekvienais metais
iki kovo 1 d. (VTEKĮ 19 str. 1 d.)**

**Komisijos patvirtinta
veiklos ataskaita
skelbiama
VTEK interneto svetainėje**

**www.vtek.lt
Vilniaus g. 27, Vilnius**